

**REPORT OF THE REPUBLIC OF HUNGARY ACCORDING TO ARTICLE 12 OF
DIRECTIVE 79/409/EC FOR THE PERIOD MAY 1 TO DECEMBER 31 2004**

1. SPECIES COVERED BY THE DIRECTIVE (ART. 1):

2. PROTECTION OF HABITATS (ART. 3 & 4)

2.1 / State of progress for the classification of Special Protection areas (SPAs) 1999-01

2.2 / Targeted measures drawn up per SPA during 1999-2001

A Különleges Madárvédelmi Területeken (SPA) a nemzeti-park-igazgatóságok az alábbi mértékben végeztek el élőhelyfenntartási és -rehabilitációs munkákat a 2004. évben.

Az igazgatóság neve utáni zárójelben a beavatkozási egységek száma látható. A kezeléssel érintett területek mérete hektárban értendő.

Élőhely fenntartás	Erdő	Gyep	Vizes élőhely	Összesen
ANP (21)	-	286	19	305
BNP (33)	40	293	37	370
BaNP (40)	97	1189	345	1631
DINP (17)	-	6615	2909	9524
DDNP (11)	-	1344	-	1344
FHNP (11)	-	4531	117	4648
HNP (21)	18	525	170	713
KMNP (25)	-	1938	-	1938
KNP (10)	4	304	588	896
ÓNP (44)	-	289	32	321
Összesen	159	17614	3917	21690

Élőhely rehabilitáció	Erdő	Gyep	Vizes élőhely	Összesen
ANP (6)	242	65	2	309
BNP (26)	30	302	6037	6369
BaNP (6)	2	158	70	230
DINP (5)	12	5	6	23
DDNP (15)	186	62	1255	1503
FHNP (3)	-	-	1935	1935
HNP (5)	-	2200	8000	10200
KMNP (6)	-	162	131	293
KNP (4)	-	60	2000	2060
ÓNP (7)	4	6	1	11
Összesen	476	3020	19437	16933

A madárvédelmi területeket érintő élőhelykezelések, -fenntartások tekintetében a gyepkezelés (elsősorban kaszálás illetve legeltetés) kiemelkedő (összesen több, mint 17.000 ha). A vizes élőhelyeken a vízkormányzással és a nádasok fenntartásával kapcsolatos beavatkozások voltak jellemzők (közel 4000 ha).

Az élőhelyrehabilitációs célú tevékenységek elsősorban a korábbi vizes élőhelyek fejlesztését célozták, országszerte mintegy 20.000 ha-on.

Ebből a legnagyobb mértékű a Bükk NPI területén lévő Borsodi Mezőség TK (HUBN10002) mintegy 6.000 hektárt, illetve a Hortobágyi NPI területén a Hortobágyot (HUHN10002) érintő közel 8.000 hektárt jelentő élőhelyrehabilitáció.

Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság				
1	HUAN10001	Aggteleki-karszt		
2	HUAN10002	Putnok-dombság		
A területek összkiterjedése 30 690 ha.				
<i>Élőhelyfenntartások:</i>				
No	Terület	Ha	Élőhelytípus	Fenntartás célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Aggtelek, Baradla-völgy	7,02	félszáraz gyep	gyep-rét, gépi kaszálás
2	Aggtelek, Magas-fennsík	80,17	magasfennsíki kaszálók	gyep-rét, sávos kaszálás
3	Derenk	1,12	magasfennsíki kaszálók	gyep-rét, sávos kaszálás
4	Jósvafő, Almás-tető	5,03	szórvány-gyümölcsös	gyep-rét, kézi kaszálás

5	Jósvafő, Szőlőhegy	1,98	nedves gyepek	gyep-rét, gépi kaszálás
6	Jósvafő, Szőlőhegy	4,56	alacsonyfennsíki gyepek	gyep-rét, kézi kaszálás
7	Jósvafő, Jósva-völgy	8,63	félszáraz és nedves gyepek	gyep-rét, gépi kaszálás
8	Jósvafő, Kecse-völgy	3,02	nedves gyepek	gyep-rét, gépi kaszálás
9	Jósvafő, Kuriszlán	58,98	alacsonyfennsíki gyepek	gyep-legelő, extenzív legeltetés, gépi legelőkezelés
10	Jósvafő, Szelce-völgy	57,45	alacsonyfennsíki gyepek	gyep-rét, gépi kaszálás
11	Jósvafő, Tohonya	8,36	alacsonyfennsíki gyepek	gyep-legelő, extenzív legeltetés, gépi legelőkezelés
12	Jósvafő, Tohonya-völgy	1,27	nedves gyepek	gyep-rét, gépi kaszálás
13	Martonyi	5,76	félszáraz gyepek	gyep-rét, gépi kaszálás
14	Perkupa	12,57	nedves és félszáraz gyepek	gyep-rét, gépi kaszálás
15	Szőgliget	3,21	nedves gyepek	gyep-rét, kézi kaszálás
16	Szőgliget, Várkert	5,95	félszáraz gyepek	gyep-rét, gépi kaszálás
17	Szín, Kopolya-völgy	1,48	nedves gyepek	gyep-rét, kézi kaszálás
18	Szinpetri	13,87	félszáraz gyepek	gyep-legelő, extenzív legeltetés, gépi legelőkezelés
19	Szinpetri, István-völgy	5,31	nedves gyepek	gyep-rét, kézi kaszálás
20	Szinpetri, Jósva-völgy	6,65	nedves és félszáraz gyepek	gyep-rét, gépi kaszálás
21	Tornakápolna, Gyümölcsös	10,19	alacsonyfennsíki gyepek	gyep-rét, kézi kaszálás
22	Varbóc	3,22	nedves gyepek	gyep-rét, gépi kaszálás

Élőhelyrehabilitációk:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	A rehabilitáció célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Alsó-hegy (Komjáti, Tornanádaska)	242,00	Sziklagyepek, bokorerdő	<i>Onosma tornense</i> állományának védelme (bálványfa és erdei fenyő irtása)
2	Jósvafő (Szőlőhegy)	5,67	Alacsony fennsíki gyepek	Becserjésedő félszáraz gyepek helyreállítása (szelektív cserjeirtás)
3	Trizs	4,29	Félszáraz gyepek	Becserjésedő félszáraz gyepek helyreállítása (szelektív cserjeirtás)
4	Aggtelek, (Kavicshát)	20,83	Félszáraz gyepek	Invazív fajok (<i>Solidago gigantea</i>) visszaszorítása
5	Aggtelek (Nyilasok)	34,10	Félszáraz gyepek	Invazív fajok (<i>Solidago gigantea</i>) visszaszorítása
6	Aggtelek (Vörös-tó)	2,00	dolinató	Gyékény terjeszkedésének megakadályozása, vízpótlás csapadékrávetéssel

Fajvédelmi tevékenységek:

No.	Faj	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1	Gyöngybagoly (<i>Tyto alba</i>)	Fajvédelmi kezelési terv előkészítése. Folyamatos állományfelmérés 1986-tól. Költőhelyek aktív fenntartása, ládakihelyezés, stb. Kutatás (állománydinamika, táplálkozásökológia, tájhasználat, stb.)
2	Haris (<i>Crex crex</i>)	Fajvédelmi terv előkészítése. Folyamatos állományfelmérés 1997-től (Teljes illetékességi területen). Kutatás (tájhasználat, élőhelypreferencia, stb.). Területhasználat korlátozása, védetté nyilvánítások szakmai megalapozása.
3	Gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i>)	Fajvédelmi terv előkészítése. Folyamatos állományfelmérés 1998-tól. Élőhelyek aktív fenntartása, ismeretterjesztés, védetté nyilvánítások megalapozása.
4	Fehér golya (<i>Ciconia ciconia</i>)	Folyamatos állományfelmérés, költőhelyek aktív fenntartása. Telepítés, áttelepítés, elektromos szigetelés. Ismeretterjesztés.

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

1	HUBF10001	Mórichelyi-halastavak
2	HUBF30001	Északi-Bakony
3	HUBF30002	Balaton
4	HUBF30003	Kis-Balaton

A területek összkiterjedése 100 578 ha.

Élőhelyfenntartások:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	Fenntartás célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Kis-Balaton, Zalakomár	10	erdő	Erdősítés kezelése / Tisztító kaszálás, villanypásztoros kerítés, ápolás, csemetepótlás
2	Káli-medence, Sásdi rét	30	üde-és kiszáradó láprét	Kaszálás / Biomassza eltávolítása
3	Káli-medence, Sásdi rét	10	üde-és kiszáradó láprét	Legeltetés / Biomassza eltávolítása
4	Káli-medence, Sásdi rét	5	sztyepprét	Szárazítás / Cserjésedés megakadályozása
5	Káli-medence, Sásdi rét	0,5	tőviskés	Kézi bozótirtás / Vetővirág élőhelyének kiszabadítása
6	Káli-medence, Kornyói tó környéke	400	száraz legelő	Legeltetés, gépi bozótirtás / Gyommentesítés
7	Káli-medence, Tódi	60	kiszáradó láprét,	Legeltetés, gépi bozótirtás / Invazív fajok kezelése

	forrás környéki gyepek		tőviskés	
8	Fekete-hegy, Tüskés tó	5	mocsár, kiszáradó láprét	Nádatás, bálázás (talajtakarásra) / Eutrofizáció csökkentése
9	Káli-medence, Kornyi tó	20	egykori-kiszáradt tómeder	Nád- és vízi növényzet aratása / Nyílt víz fenntartása
10	Káli-medence, Szegszénai rét	65	kiszáradó láprét	Legeltetés / Természetvédelmi fenntartó kezelés
11	Káli-medence, Köveskáli legelő	10	sztyepprét	Legeltetés / Természetvédelmi fenntartó kezelés
12	Káli-medence, Fekete hegyi gyepek	80	legelőerdő	Legeltetés / Természetvédelmi fenntartó kezelés
13	Káli-medence, Kővágóórsi kőtenger	7	szilikát sziklagyep	Kézi bozótirtás, legeltetés / Geológiai formációk láthatóság biztosítása
14	Káli-medence, Szentbékállai kőtenger	9	szilikát sziklagyep	Kézi bozótirtás / Geológiai formációk láthatóság biztosítása
15	Káli-medence, Salföldi kőtenger	4	szilikát sziklagyep	Kézi bozótirtás, legeltetés / Geológiai formációk láthatóság biztosítása
16	Káli-medence, Kékkút alatti gyepek	18	kékperjés, kiszáradó láprét	Kaszálás / Természetvédelmi fenntartó kezelés
17	Pécselyi-medence, Nagy-rét, Diósi-rét, Kövesi-rét, Bab-völgy, Körtyélyes	80	kaszálórét	Kaszálás / Gyepek fenntartása
18	Pécselyi-medence, Barta-rét, Varjas-kút menti rét	10	láprét	Szeptemberi kaszálás (haris és vérfűboglárka) / Gyepekben lévő gyomok visszaszorítása
19	Pécselyi-medence, Vászoly Eresztvény	3	kaszálórét	Kaszálás / Gyepek fenntartása
20	Pécselyi-medence, Balatonszőlős Kaszálók	6	kaszálórét	Kaszálás / Gyepek fenntartása
21	Pécselyi-medence, Pécsely Kemence-kút alatti terület	3	cserjésedő rét	Száruzás / Gyepek fenntartása
22	Pécselyi-medence, Pécsely Klárapuszta melletti gyepek	3	hagyásfás gyep	Száruzás / Gyepek fenntartása
23	Pécselyi-medence, Pécsely Jábod	15	cserjésedő rét	Száruzás / Gyepek fenntartása
24	Pécselyi-medence, Pécsely Nyáló-hegy	10	legelő	Legeltetés / Gyepek fenntartása
25	Pécselyi-medence, Dörgicse Kövesirtás	10	cserjésedő gyep	Legeltetés és száruzás / Gyepek fenntartása
26	Kis-Balaton	150	kaszálórétek	Megőrzés célú kaszálás / Gyepek fenntartása
27	Vindornyai-medence, Laki berek	20	láprét	Kaszálás / Kisfészű aszat termőhelyének fenntartása
28	Tihanyi-félsziget	130	franciaperjés kaszálórétek, lejtősztyepek, cserjésedő lejtősztyepek	Kaszálás illetve legeltetés juhokkal és szürke marhával, a cserjésedő részekben gépi száruzás, invazív fajok, elsősorban a bálványfa és a keskenylevelű ezüstfa visszaszorítása / Gyepterületek arányának megtartása, állapotuk fenntartása és javítása
29	Csopaki Kerekedi-öböl	20	felhagyott szőlő helyén kialakult degradált kaszáló	Kétszeri tisztító kaszálás, villanypásztor kiépítése, legeltetés megkezdése szürke marhákkal / A terület állapotának javítása
30	Mura-menti tervezett TK, Letenye	7	puhafás ligeterdő	Erdőfelújítás / Pótlás, ápolás kétszer
31	Attyai láprét TT	15	láprét	Száruzás / Természetvédelmi fenntartó kezelés
32	Tapolcafői zergebogláros TT	15	láprét	Száruzás / Természetvédelmi fenntartó kezelés
33	Magas-bakonyi TK, Szömörke völgy	15	mocsárrét	Száruzás / Természetvédelmi fenntartó kezelés
34	Magas-Bakonyi TK, Tiszta-víz völgy	5	mocsárrét	Száruzás / Természetvédelmi fenntartó kezelés
35	Széki-erdő TT	15	kiszáradó láprét	Tisztító kaszálás / Invazív fajok visszaszorítása
36	Bakonygyepesi zergebogláros TT	11	kiszáradó láprét	Tisztító kaszálás / Invazív fajok visszaszorítása
37	Somlóvásárhelyi Holt-tó TT	5	kiszáradó láprét	Tisztító kaszálás / Invazív fajok visszaszorítása
38	Somló TK, hegytető	9	felhagyott kaszáló	Cserjeirtás / Invazív fajok visszaszorítása
39	Nagyberki Fehérvíz TT, Nekotai területe	300	üde láprét, kiszáradó láprét, nádas, mocsár	A meglévő műtárgyakkal vízkormányzás / A lápterület és fészkelő helyek fenntartása
40	Balatonfüredi-erdő TT, Koloska-völgy	20	cserjésedő borókás gyep	Kétszeri száruzás / Gyepek fenntartása

Élőhelyrehabilitációk:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	A rehabilitáció célja – fő beavatkozások/kezelések
-----	---------	----	--------------	--

1	Magas-bakonyi TK, Vörös János séd	15	láprét, mocsárrét	Vizes élőhely helyreállítása / Gát, árapasztó építése, vízvisszatartás
2	Bakonygyepesi zergebogláros TT	5	kiszáradó láprét	Gyepterületek helyreállítása / Vízvisszatartás, cserjésedés megakadályozása
3	Somló TK, hegytető	18	felhagyott kaszáló	Tájjidegen fajok (akác) visszaszorítása / Cserjeirtás
4	Mura-menti erdők	2	puhafás ligeterdő	Tájjidegen fajok (akác) visszaszorítása / Cserjeirtás, sarjleverés
5	Nyírád Sáralló tervezett TT, ex lege védett láp	70	láprét	A talajvíz emelése / A területen áthaladó mély mesterséges csatorna mentén speciális szigetelő fóliát fektettünk le
6	Kis-Balaton	120	elgyomosodott gyepek	Solidago visszaszorítása / Szárazítás

Fajvédelmi tevékenységek:

No.	Faj	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1	Gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i>)	Bányafalak védelme, bányaművelés tér- és időbeli korlátozása a Kisórs-pusztai öntödei homokbányánál és a kővágóórsi homokbányában. Állományok megóvása a ragadozóktól (róka). Fészkelésre alkalmas fal létrehozása a Kis-Balatonon.
2	Haris (<i>Crex crex</i>)	Kaszálás korlátozása a Henyei, a Bácsi réten, valamint Kékkút alatt. A korlátozás sikeres volt, a kaszálás után a madár tovább szólt. A pécselyi Barta-rét területén 2004-ben kaszálás, legeltetés idő- és térbeli korlátozása. Harisvédő kaszálás a Tapolcai-medencében és a Kis-Balatonon. Fészkelő területek vizellátásának lehetőség szerinti biztosítása.
3	Partifecske (<i>Riparia riparia</i>)	Bányafalak védelme, bányaművelés tér- és időbeli korlátozása a Kisórs-pusztai öntödei homokbányában. Fészkelésre alkalmas fal létrehozása a Kis-Balatonon.
4	Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)	Leesett fészkekből fióka mentés, 3 alkalommal. A gyógyítható fiókákat madármenhelyre szállítása. Eredmény: 2 fióka egészségesen elrepült. Fészkelő állomány felmérés a Kerka- és a Muránál. Fészektartók, veszélyeztető tényezők számbavétele Fészektartó állvány és műfészkek kihelyezés (10 db).
5	Nádi énekesek (<i>Acrocephalus spp.</i>)	Szaporodásukhoz szükséges avas nád fenntartása az amúgy learatott Kornyai tavon.
6	Vörös vércse (<i>Falco tinnunculus</i>)	Vércse költő odú kihelyezése (10 db Pécselyi- és Káli-medence)
7	Egerészölyv (<i>Buteo buteo</i>)	Áramütött, gázolt madár mentése, menhelyre szállítás. Leesett fészkek és a kiesett fiókák visszahelyezése
8	Macs kabagoly (<i>Strix aluco</i>)	Áramütött, gázolt madár mentése, menhelyre szállítás. Leesett fészkek és a kiesett fiókák visszahelyezése
9	Füleskuvik (<i>Otus scops</i>)	Tucatnyi odút raktunk ki a Pécselyi-medence alkalmas élőhelyein

Bükk Nemzeti Park Igazgatóság

1	HUBN10001	Bodrozug - Kopasz-hegy – Taktaköz
2	HUBN10002	Borsodi-sík
3	HUBN10003	Bükk hegység és peremterületei
4	HUBN10004	Hevesi-sík
5	HUBN10005	Kesznyéten
6	HUBN10006	Mátra
7	HUBN10007	Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel

A területek összkiterjedése 350 484 ha.

Élőhelyfenntartások:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	Fenntartás célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Bükk Nemzeti Park, Lófő tisztás	10,7	hegyi rét	A hegyi rétek fajgazdag életközösségeinek megőrzése kaszálással. A fő veszélyeztető tényező a rossz gyepszerkezet és a beerdősülés
2	Bükk Nemzeti Park, Létrási rétek	9	hegyi rét	A hegyi rétek fajgazdag életközösségeinek megőrzése kaszálással. A fő veszélyeztető tényező a rossz gyepszerkezet és a beerdősülés
3	Bükk Nemzeti Park, Tardi legelő	35	legelő	Legelő kartbantartási munkálatok, cserjevisszaszorítás
4	Bükk Nemzeti Park, Kisgyőr Vár völgy	5,9	rét	Élőhely fenntartás kaszálással, a kaszálék elszállításával
5	Bükk Nemzeti Park, Cserépfalu Mész tető	22,4	gyep	Szükségességi megállítása cserjeirtással, kaszálással
6	Bükk Nemzeti Park, Mónosbél	13,9	gyep	Szükségességi megállítása cserjeirtással, kaszálással
7	Bükk Nemzeti Park, Laposági legelő	1	hegyi rét	A hegyi rétek fajgazdag életközösségeinek megőrzése kaszálással. A fő veszélyeztető tényező a rossz gyepszerkezet és a beerdősülés
8	Bükk Nemzeti Park, Cserépfalu, Dobi rét	15	rét	Élőhely fenntartás kaszálással, a kaszálék elszállításával
9	Bükk Nemzeti Park, Kisgyőr, Dorongos	17,5	hegyi rét	Élőhely fenntartás kaszálással, a kaszálék elszállításával

10	Bükk Nemzeti Park, hegyi rétek kezelése: Nagy-mező, Csurgói rétek, Keskeny rét, Fekete sár, Hereg rét, Huta rét	28,7	hegyirét	Fajgazdagság megőrzése. Veszélyeztető: beerdősülés.
11	Bükk Nemzeti Park, Hidegkúti fáslegelő	50	fás legelő	Szukcesszió megállítása cserjeirtással, kaszálással
12	Bükk Nemzeti Park, Oszlai gyep	2,2	gyep	Szukcesszió megállítása cserjeirtással, kaszálással
13	Mátrai Tájegység, Dobóci lapos	6	gyep	Szárzúzás, magaskórós társulások visszaszorítása
14	Mátrai Tájvédelmi Körzet – Óvár-rét	10	hegyi rét	A hegyi rétek fajgazdag életközösségeinek megőrzése kézi bozótirtással, gépi szárzúzással. A fő veszélyeztető tényező a beerdősülés.
15	Mátrai Tájvédelmi Körzet – Tugár, Fallóskúti-rét	18	hegyi rét	A hegyi rétek fajgazdag életközösségeinek megőrzése kézi bozótirtással, gépi és rendsodrással, bálázással. A fő veszélyeztető tényező a rossz gyepszerkezet és a beerdősülés. A szürkés hangyaboglárka lepke élőhelyeinek fenntartása kézi kaszálással.
16	Mátrai Tájvédelmi Körzet – Parád, Somhegybükk legelő	7	gyep	Élőhely rekonstrukció – szárzúzás, bozótirtás
17	Mátrai Tájegység – Gyöngyösi Sár-hegy TT, Dobóci lapos	12	legelő	Szukcesszió megállítása gépi szárzúzással.
18	Ipoly-völgyi Tájegység, Ipolytarnóc	8,7	legelő	Akác visszaszorítása cserjezúzással, kaszálással
19	Ipoly-völgy Tájegység, Hollókői Fás legelő	3	fás legelő	Jellegzetes fás legelő életközösségeinek, és tájképi értékeinek megőrzése
20	Tarna Vidéki Tájegység, Borsodszentgyörgy gyümölcsös	3	gyümölcsös, legelő	Gyümölcsös megőrzése, sorközök szárzúzása
21	Dél-Borsodi Tájegység, Tiszalúc-Bátka(057/3,057/8)	17,3	nedves gyep	Az ártéri kaszálórét fenntartása-tisztító kaszálás
22	Dél-Borsodi Tájegység, Kesznyéten Nagy-legelő	88	legelő	Rövidfűvű legelő fenntartása kaszálással, szárzúzással, kaszálék elszállítása
23	Dél-Borsodi Tájegység, Tiszadorogma	10	legelő	Fás legelő kialakítása érdekében fák ápolása
24	Dél-Borsodi Tájegység Tiszalúc	39	legelő	Magaskórós gyep-társulás megszüntetése érdekében tisztító kaszálás
25	Dél Hevesi Tájegység, Pély	100	gyep	Bálványfa visszaszorítás-bozótirtás
26	Nógrádi Tájegység Kozárd, Sámsonháza, Felsőtold, Mátraszőlős, Salgótarján	41	rétek, legelők	Rétek legelők fenntartási, tisztítási munkálatai, bozótirtása, kaszálása
27	Zempléni Tájegység, Háromhuta – Mlaka-rét	4	Hegyi kaszálórét	értékes flóra és fauna, szárzúzás
28	Zempléni Tájegység, Füzér – Drahos-rét	5	Hegyi kaszálórét	Értékes flóra és fauna – cserjeirtás, kaszálás
29	Zempléni Tájegység, Regéc – Gyertyánkúti-rétek	7,5	Hegyi kaszálórét	Értékes flóra és fauna – kaszálás,
30	Zempléni Tájegység, Nagyhuta – Kemencepatáki rét	3,5	Láprét	A rétéleg megőrzése – sarjleverés, kaszálás
31	Zempléni Tájegység, Fony Cicsés-rét	1,2	Hegyi kaszálórét	Értékes flóra és fauna – kaszálás,
32	Zempléni Tájegység, Fony Nagymocásáros	5	Hegyi kaszálórét	Értékes flóra és fauna – kaszálás,
33	Zempléni Tájegység, Háromhuta – István-kúti rétek	3,5	Hegyi kaszálórét	Értékes flóra és fauna – kaszálás,

Élőhelyrehabilitációk:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	A rehabilitáció célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Bükk Nemzeti Park, Cserépfalui fáslegelő	30	Fáslegelő	Óshonos háziállatfajok legeltetési feltételeinek előkészítése - cserje és bozótirtás.
2	Bükk Nemzeti Park, Lófőtisztás	10	Fáslegelő és hegyirét	A terület életközösségének megőrzése cserjeirtással.
3	Bükk Nemzeti Park, Csanyik-völgy	1	Mocsárrét, patakmenti magaskórós	Gólyaorr-boglárka élőhelyének megőrzése, fenntartása
4	Bükk Nemzeti Park, Bála rét	49,7	legelő	Élőhely rekonstrukció –szárzúzás
5	Lázberci Tájvédelmi Körzet, Borsodbótai Kotyindó-tető	6	Félszáraz gyep	Kiemelten fajgazdag félszáraz gyep, számos védett növény és állatfajjal, amely a rendszeres tavaszi égetések hatására degradálódik, az üdőbb részeken kezelés hiányában cserjésedik. A beavatkozás tűzmelelőző, fenntartó kaszálás, az üdőbb területeken cserjeirtás volt, a biomassza elszállításával.
6	Mátrai Tájegység, Somhegybükk	8	hegyi rét	Rét rekonstrukció, kézi kaszálással és bozótirtással
7	Mátrai Tájegység Óvár rét, Jáger rét	6	hegyi rét	A terület életközösségének megőrzése cserjeirtással
8	Mátrai Tájegység, Mátrai Tájvédelmi Körzet, Fallóskút	25	hegyi rét	A terület életközösségének megőrzése cserjeirtással

9	Mátrai Tájegység, Mátrai Tájvédelmi Körzet, Tugár-rét	5	hegyi rét	A Tugár-rét életközösségének megőrzése, a szürkés hangyaboglárka lepke élőhelyeinek rehabilitációja cserjeirtással és kaszálással. A fő veszélyeztető tényező a beerdősülés.
10	Mátrai Tájegység, Gyöngyösi Sárhegy, Gyilkos-rét	1	láp	A szürkés hangyaboglárka lepke élőhelyeinek rehabilitációja kézi kaszálással, széna lehordással.
11	Mátrai Tájvédelmi Körzet – Parád, Kutyatörő-rét	1	hegyi rét	A terület életközösségének megőrzése, az akác visszaszorítása.
12	Mátrai Tájegység – Mátraszentimre, Pizskési legelő	5	forrásláp	Szukcesszió megállítása kézi bozótirtással.
13	Mátrai Tájegység – Nagybátony, Lengyendigalya	1	hegyi rét	A hegyi rét fajgazdag életközösségének, a fokozottan védett mocsári kardvirág élőhelyének megőrzése kézi bozótirtással, kézi kaszálással. A fő veszélyeztető tényező a rossz gepszerkezet és a beerdősülés.
14	Mátrai Tájegység, Siroki Nyírjes-tó Természetvédelmi Terület	1	tőzegmoha láp	A szukcesszió késleltetése: rezgőnyárok, nád kivágása, lehordása.
15	Zempléni Tájegység, Erdőbénye – Fás legelő	60	Fás legelő	A fás legelő jelleg visszaállítás – cserjeirtás - szárazúzózás
16	Zempléni Tájegység, Fűzér – Drahos-rét	10	Hegyi kaszálórét	Cserjeirtás, kaszálás az értékes flóra és fauna megőrzése érdekében
17	Zempléni Tájegység, Fony - legelők	50	Üde és felszár az kaszáló, és legelőgyepek	A védett értékek megőrzése végett, szárazúzózás, cserjeirtás
18	Zempléni Tájegység, Megvaszó tátorjános	15	Üde gyepek, suvadásos partfal	kaszálás, cserjeirtás, sarjleverés
19	Zempléni Tájegység, Gyertyánkúti rétek	20	rét	Élőhely karbantartás
20	Zempléni Tájegység Fonyi rét	10	hegyi kaszálórét	Cserjeirtás, kaszálás az értékes flóra és fauna megőrzése érdekében
21	Dél-Borsodi Tájegység, Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzet vizes élőhely rehabilitáció I. ütem	6.000	vizes élőhelyek	A KAC támogatásával a régi vizes élőhelyek, azok állat és növényvilágának a helyreállítása.
22	Dél Hevesi Tájegység Pély, Ludas I-es ütem	30	szikes gyp, mocsár	A rekonstrukciós terület vízutánpótlásának biztosítása árasztással.
23	Dél Hevesi Tájegység Pély, pélyi szikesek	2,3	legelő	Legelő tisztítása
24	Ipoly-völgye tájegység, Ersekvadkert	0,5	homokbánya	Gyurgyalgal és parti fecske fészkelőhely rehabilitációja megtörtént és sikeresnek bizonyult
25	Tarnavidéki Tájegység, Bükkszanterzsébet	4,6	legelő	Kézi bozótirtás
26	Tarnavidéki Tájegység, Borsodszentgyörgy	17	legelő	Gyepkezelési munkák, cserjevisszeszorítás kézi munkával

Fajvédelmi tevékenységek:

No.	Faj	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1	Tűzok (<i>Otis tarda</i>)	Igazgatóságunk tűzok-állománya aktuálisan veszélyeztetett. Az állománycsökkenés mérséklése érdekében elláttuk a tűzokvédelmi programban meghatározott feladatokat (területvásárlás, használati korlátozások, növénykultúrák meghatározása, felmérés, veszélyeztetett fészkelőhelyek megőrzése, begyűjtött fészkelőhelyek keltetése, repatriációja, repecvetés támogatása, szinkron, téli tűzokvédelmi feladatok, ragadozó gyérítés). Részt vettünk az országos tűzokvédelmi LIFE Nature pályázat előkészítésében
2	Parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>)	Folyamatosan zajlik a költő-állomány monitorozása, regisztrálása. A védelem érdekében a szükséges hatósági intézkedések (erdőrészek korlátozása, tulajdonosi egyeztetések stb) megtörténtek. Kb. 30 darab mesterséges fészkek került kihelyezésre. Folyamatosan közreműködünk a faj élőhelypreferenciáját, veszélyeztető tényezők feltárását kutató LIFE Nature projektjénél. A program keretében zajló gyakorlati védelmi tevékenységeket a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület végzi.
3	Békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>)	Megtörtént az állomány felmérése (Bükk-hegység, Mátra-hegység, Kelet-Cserhát, Zempléni-hegység), az élőhelyek védelmét és a költések biztonságát szolgáló hatósági intézkedések. Néhány pár mesterséges fészkekben költött-ezek sikeresen repítettek. Fiókamentés nem történt.
4	Kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>)	Megtörtént az állomány felmérése (Bükk-hegység, Mátra-hegység, Kelet-Cserhát, Zempléni-hegység), az élőhelyek védelmét és a költések biztonságát szolgáló hatósági intézkedések.
5	Kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>)	Megtörtént a költőállomány felmérése, a költések sikerességének vizsgálata, a fiókák jelölése, táplálékmaradványok begyűjtése, aktív védelmi feladatok ellátása a teljes illetékességi területen. Kb. 30db., a parlagi sas számára is alkalmas műfészkek kihelyezése történt síkvidéki területeinken. A Sajószöged-Szolnok 120 kV-os vezeték karbantartás miatt a költőládák felújítása, a Sajószöged-Göd 400 kV-os vezeték új költőládák kihelyezése történt. (BNPI-MME)
6	Vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>)	Állományfelmérés, potenciális fészkelőhelyek költésbiztonságának hatósági előkészítése, egy helyszínen fészkekörzés (sajnos sikertelen)
7	Vércse-fajok (<i>Falco tinnunculus</i> , <i>Falco</i>)	148 db. 2,5x2,5 km-es UTM kvadrátban megtörtént az állományok felmérése. 40 db. költőláda gyárttatása, kihelyezése, kontrollja történt meg. Közreműködünk a fajvédelmi terv és a tárgyévben

	<i>vespertinus)</i>	beadott LIFE nature pályázat összeállításánál.
8	Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)	Az MME közreműködésével elkészült a BNPI teljes működési területén fészkelő állomány felmérése. A fészektartó oszlopok cseréjét ÉMÁSZ közreműködésünkkel folyamatosan végezte, és megtörtént néhány gólyakra veszélyes „haláloszlop” szigeteltetése is. Több esetben kerültek sérült egyedek beszállításra, legtöbbször a Miskolci Vadasparkba.
9	Uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>)	Állományfelmérés, adatgyűjtés történt az illetékeségi terület potenciális élőhelyein. Legyártattunk és részben kihelyeztünk 22 db. költőládát.
10	Szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>)	2004-ben 50 db. költőláda lett legyártatva és kihelyezve. Megtörtént a kint lévő költőládák kontrollja, jelölése, EOY koordináták bemérése, az adatok rögzítése. Az összesen kint lévő 450 költőládában 214 pár fészkel az elmúlt évben. Egy mintaterületen a természetes körülmények között költő párok felmérése is megtörtént. Folyamatos az odú-állomány felújítása, karbantartása, fejlesztése,
11	Fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)	Fészkelő helyek zavartalanosságának biztosítása
12	<i>Haris</i> (<i>Crex crex</i>)	Megtörtént az állomány felmérése, valamint a fészkelő helyek biztosítása

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

1	HUDD10002	Nyugat-Dráva
2	HUDD10003	Gemenc
3	HUDD10004	Béda-Karapancsa
4	HUDD10005	Kisszékelyi-dombság
5	HUDD10006	Pacsmagi-tavak
6	HUDD10007	Mecsek
7	HUDD10008	Belső-Somogy
8	HUDD10012	Balatoni berkek

A területek összkiterjedése 99 306 ha.

Élőhelyfenntartások:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	Fenntartás célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Béda-Karapancsa	131		Kölked községhatárban található ártéri rét, biokontroll ellenőrzésre bejelentett, saját tulajdonban lévő, őshonos magyar szürke szarvasmarha legeltetésével történő fenntartás
2	Béda-Karapancsa	37		Kölked községhatárban található ártéri rét, biokontroll ellenőrzésre bejelentett, haszonbérbe adva, juhlegeltetéssel hasznosítva
3	Duna-Dráva Nemzeti Park drávai szakasza	104		Barcs községhatárban található nedves rét, biokontroll ellenőrzésre bejelentett, saját tulajdonban lévő, őshonos magyar szürke szarvasmarha legeltetésével történő fenntartás
4	Duna-Dráva Nemzeti Park drávai szakasza	488		Berzence és Somogyudvarhely községhatárban haszonbérleti szerződéssel hasznosított nedves legelő és kaszálórét szarvasmarha legeltetéssel
5	Duna-Dráva Nemzeti Park drávai szakasza	434		Babócsa, Bolhó községhatárban haszonbérbe kiadott területen bejelentett biogazdálkodás folyik a szántó és gyepterület művelési ágú területeken
6	Dél-Mezőföldi TK	73		Nagydorog és Bikács községhatárban található homoki gyepterület, saját költségvetési keretből kaszálással hasznosítva
7	Dél-Mezőföldi TK	10		Nagydorog községhatárban feltört gyepterület lucerna telepítéssel került visszagyepesítésre
8	Duna-Dráva Nemzeti Park drávai szakasza	8		Gyékényes községhatárban található fokozottan védett gyepterület saját költségvetési keretből történő évi kétszeri kaszálása
9	Duna-Dráva Nemzeti Park dunai szakasza	48		Tolna és Mőzs községhatárban található nedves rét saját tulajdonban lévő, őshonos magyar szürke szarvasmarha legeltetésével történő fenntartás
10	Duna-Dráva Nemzeti Park Barcsi-borókás			Homoki gyepek racka juh legeltetéssel történő fenntartása, gyomosodott területe karbantartása.
11	Duna-Dráva Nemzeti Park dunai szakasza	11		Tolna és Mőzs községhatárban a feltört gyepterület lucerna telepítéssel került visszagyepesítésre

Élőhelyrehabilitációk:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	A rehabilitáció célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Vén-Duna rehabilitáció	700		Vízes élőhely rehabilitáció. Holtágat elzáró kőszórás eltávolítása, a holtágból táplálkozó további ágak kotrása, foktiszttás, az árvízkor kilépő vízmennyiség visszatartását szolgáló kisebb zsilipek építése.
2	Béda vízes élőhely rehabilitációk	30		Foktiszttás, kisebb zsilipek építése, amellyel az elárasztások időtartama növelhető.
3	Tátorján élőhelyének rekonstrukciója	20		Bölcskei-tátorjános és Leányvári-völgy területén a cserjésedő gyepterület cserjeirtás valamint bekelődött kisebb bálványfa folt letermelése.
4	Nagydorogi Szenes-legelő gyepterület rekonstrukciója	27		A védett területben ékelődő szántó újragyepesítése és gyepterület kezelése
5	Drávaszentesi-rét	20		A gyepterület egy mélyebben fekvő részének újbóli elárasztása, nedves

	elárasztás			
6	Óbányai gyeprekonstrukció	6		Mecseki egykori legelő és kaszálórét cserjésedésének felszámolása
7	Decsi Nagy Holt-Duna rehabilitáció	500		Foktisztítás, a fokot leszűkítő átereszt eltávolítása, ezáltal a teljes rendszer nagyobb mennyiségű vízhez juttatása. Az átereszt kiváltására híd építése.
8	Homoki gyep rehabilitáció a Barcsi borókásban	3		A homoki gyepre ültetett fekete fenyőültetvény eltávolítása.
9	Rigóci-tórendszer	18		A Barcsi-borókásban lévő, a Rigóc-patakra épített tórendszer jó karba hozása, műtárgyak felújítása, mederrendezés.
10	Kistápei láprét rekonstrukció	5		Cserjeirtás, láprét vízszintjének szabályozása.
11	Németkéri Látó-hegy	5		Homoki élőhely és erdőrehabilitáció
12	Tengeliczi láp rekonstrukciós munkái	4		Láptisztítás, cserjeirtás
13	Dél-Mezőföldi erdőrehabilitáció	10		Rontott erdőterületek rehabilitációja (akác és erdei fenyves átalakítása)
14	Szársomlyó TT rekonstrukciója	150		Bálványfa visszaszorítása
15	DDNP őrtölési erdők rehabilitációja	5		Rontott erdőterületek rehabilitációja (akác és átalakítása)

Fajvédelmi tevékenységek:

No.	Faj	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1	Fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)	Műfészkek kihelyezés több tájegység területén is, a lehullott fészkek mesterséges fészkekalappal történő megerősítése.
2	Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)	Az MME-vel közösen a fészkelő párok felmérése, szükség esetén fészekmagasító vagy mesterséges fészkekalap kihelyezése.
3	Szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>)	Dél-Mezőföld gyepterületein mintegy 100 db, a szalakóta számára megfelelő fészkelő kihelyezés, ezzel a területen valamikor fészkelő faj újbóli megtelepedésének elősegítése.
4	Énekesmadarak (<i>Passeriformes</i>)	Téli etetés minden tájegységen főként az erdei élőhelyeken kihelyezett etetőkkal.
5	Rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	Műfészkek kihelyezés több tájegység területén is, a lehullott fészkek mesterséges fészkekalappal történő megerősítése. Téli etetés a Gemenci, Béda-Karapancsai és Tolnai tájegység területén.

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

1	HUDI10001	Abonyi kaszálóerdő
2	HUDI10002	Börzsöny és Visegrádi-hegység
3	HUDI10003	Gerecse
4	HUDI10004	Jászkarajenői puszták
5	HUDI10005	Sárvíz völgye
6	HUDI10006	Tatai Öreg-tó
7	HUDI10007	Velencei-tó és Dinnyési-fertő
8	HUDI10008	Ipoly völgye
9	HUDI30001	Vértés
10	HUDI30002	Zámolyi-medence

A területek összkiterjedése 148 140 ha.

Élőhelyfenntartások:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	Fenntartás célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Dinnyési Fertő TT	195		Mozaikos nádvágas
2	Dinnyési fertő TT	545		Vízkezelés
3	DINP Ig. Esztergomi területei	175		Legeltetés
4	DINP Ig. Ipoly völgyi területei	965		Kaszálás
5	DINP Ig. Ipoly völgyi területei	310		Legeltetés
6	DINP Ig. Ipoly völgyi területei	55		Mozaikos nádvágas
7	Ócsai TK	1510		Kaszálás
8	Ócsai TK	1000		Vízkezelés
9	Sárréti TK	715		Kaszálás
10	Sárréti TK	110		Legeltetés
11	Sárvízvölgye TK	1215		Kaszálás
12	Tápió-Hajta Vidéke TK	790		Kaszálás
13	Tápió-Hajta Vidéke TK	450		Legeltetés

15	Tápió-Hajta Vidéke TK	550		Vízkezelés
16	Vértési TK Csíkvarpai rét	375		Legeltetés
17	Velencei-tavi Madárrezervátum TT	304		Mozaikos nádvágás

Élőhelyrehabilitációk:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	A rehabilitáció célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Ocsai TK	5		cserjésedett kiszáradó láprét foltok helyreállítása cserjeirtással és tisztító kaszálással
2	Szénások EU Diplomás Terület	1		feketefenyő csemeték visszaszorítása a gyepterületekről (LIFE)
3	Szénások EU Diplomás Terület	9		akác mechanikus átalakítása egyéb kemény lombos erdő állománnyá - 2004. évi sarjleverés (LIFE)
4	Szénások EU Diplomás Terület	2,4		feketefenyves szerkezeti átalakítása és erózióvédő gátak kiépítése (LIFE)
5	Velencei-tavi Madárrezervátum TT	6		hagymaburok pionír jellegű élőhelyének helyreállítása, bővítése kíméletes kézi nádvágásával

Fajvédelmi tevékenységek:

No.	Faj	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1	Kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>)	Fészek folyamatos őrzése a szaporodási időszakban (Gerecse).
2	Vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>)	Fészek időszakos őrzése (Börzsöny).

Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság

1	HUFH10001	Fertő-tó
2	HUFH10004	Mosoni-sík
3	HUFH30004	Szigetköz
4	HUFH30005	Hanság

A területek összkiterjedése 40 934 ha.

Élőhelyfenntartások:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	Fenntartás célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Soproni TK	74	gyep	kaszálás, beerdősülés elleni védelem
2	Szigetközi TK	153	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
3	Pannonhalmi TK	93	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
4	Dél-Hanság	1182	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
5	Észak-Hanság	871	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
6	Tóköz	489	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
7	Tóköz	20	nádas	nádaratás, nádas fenntartása
8	Fertő (NY)	257	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
9	Fertő (NY)	25	nádas	nádaratás, nádas fenntartása
10	Fertő (K)	1412	gyep	kaszálás és legeltetés, szikes gyepek fenntartása
11	Fertő (K)	72	nádas	nádaratás, nádas fenntartása

Élőhelyrehabilitációk:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	A rehabilitáció célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Mekszikópusztai szikesek	150	szikes	A mekszikópusztai szikes élőhelyrekonstrukció. Elárasztások, kaszálás, legeltetés.
2	Nyirkai-Hany élőhelyrekonstrukció	423	láp, mocsár	Elárasztás, növénytelepítés, haltelepítés.
3	Oslói-Hany - Királytó élőhelyrekonstrukció (tervezett)	1362	láp, mocsarak	Elárasztás, növénytelepítés, haltelepítés. (engedélyezési terv)

Fajvédelmi tevékenységek:

No.	Faj	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1	Ragadozómadarak (<i>Accipiteriformes</i>)	Műfészkek kihelyezése, téli etetés, fészkek őrzése.
2	Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)	Veszélyeztetett fészkek áttelepítése, magasítóra emelése.
3	Tűzok	Natura 2000 terület kijelölése, ÉTT terület kijelölése, monitoring. Kapcsolattartás

(<i>Ovis tarda</i>)	és szaktanácsadás a gazdálkodó felé.
-----------------------	--------------------------------------

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság		
1	HUHN10001	Szatmár-Bereg
2	HUHN10002	Hortobágy
3	HUHN10003	Bihar
4	HUHN10004	Közép-Tisza
5	HUHN10005	Jászság
6	HUHN10008	Felső-Tisza

A területek összkiterjedése 291 180 ha.

Élőhelyfenntartások:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	Fenntartás célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Kunkápolnási mocsár	2000	mocsár, vizes élőhely	Árasztás, szürkemarhával történő legeltetés
2	Feketerét	60	mocsár, vizes élőhely	A legeltetés feltételeinek megteremtése, 50 db bivaly legeltetése
3	Bence tó, Báb tava	12	szántó	védőzóna ápolása
4	Közép-Tisza, Pély	40	gyep	Gyalogakác irtás
5	Bátorligeti-legelő	300	homokpusztai gyep	Legeltetés, kaszálás
6	Fényi-erdő	10	gyertyános-tölgyes és pusztaitölgyes	Adventív fa- és cserjefajok irtása
7	Beregi lápok	30	láp, láprét	Vízpótlás fűrott kúttal, cserjeirtás
8	Jónás-rész	30	gyep	Selyemkóró irtás
9	Kecskeri-pusztai TT	10	vizes élőhely	gyalogakác irtás
10	Bihari-sík TT, Andaháza	120	árasztott gyep	legeltetés 50 bivallyal
11	Tákos	?	szántó	Erdőtelepítés, ápolás
12	Bagamér, Martinka, Nyírábrány,	200	gyep	Adventív fa- és cserjefajok irtása, kaszálás
13	Hajdúbagos Földikútya rezervátum	1-2	gyep	Adventív fa- és cserjefajok irtása
14	Cégénydányádi kastélypark TT	5-6	arborétum	Kaszálás
15	Nyírábrányi homoki legelő	3	gyep	Zergeboglár élőhelyen adventív fa- és cserjefajok irtása, szárazzás
16	Kaszonyi hegy	5	gyep	Adventív fa- és cserjefajok irtása
17	Tarpai nagyerdő	2-3	erdő	Fafajcsere (amerikai kőris – hazai kőris)
18	Rókási legelő	15	gyep	Kaszálás
19	Zsáka libatelep környéke	50	gyep	rehabilitáció
20	Hosszúpályi, Fehér-tói víztározó	160	tározó	Árasztás
21	Hajdúsági TK	70	gyep	szárazzás, kaszálás

Élőhelyrehabilitációk:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	A rehabilitáció célja – fő beavatkozások/kezelések
1	HNP, Angyalháza, Szelencés, Malomháza, Zám, Pentezug, Kónyai tó, Mátá	8000	gyep, szikes mocsár	Tájrehabilitáció, a felszíni vízmozgás biztosítása
2	Pocsaj löszletörés	10	szántó, löszgyep	Tájrehabilitáció, Zárványszántó helyén gyeptelepítés ápolása, befejező ütem
3	Hosszúpályi	8	gyep, szántó, szikes mocsár	Vizes élőhely kialakítása
4	Bagamér	100	gyep, mocsárrét	Vizes élőhely rekonstrukciója, Vízvisszatartó műtárgy építése
5	Nyírségi területek	2000	Gyep, láprét	Angelica palustris védelme, Kaszálás, vízvisszatartás, gyepesítés

Fajvédelmi tevékenységek:

No.	Faj	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1	Túzok (<i>Ovis tarda</i>)	élőhelyfejlesztés, áttelelőhelyek biztosítása; az állomány gyarapodása
2	Daru (<i>Grus grus</i>)	őszi táplálkozóhelyek kialakítása élőhelyfejlesztéssel, vonulóhelyek biztosítása; az átvonuló állomány számának gyarapodása
3	Székicsér (<i>Glarvora pratincola</i>)	költőhelyvédelem, táplálkozóhelyek túllegeltetése; az állomány gyarapodása
4	Kis lilik	élőhelyfejlesztés, vonulóhelyek biztosítása; az átvonuló állomány számának gyarapodása

	(<i>Anser erythropus</i>)	
5	Fogoly (<i>Perdix perdix</i>)	élőhelyvédelem-és fejlesztés, ragadozókontroll, repatriáció
6	Kékvércse (<i>Falco tinnunculus</i>)	80 db műfészkek kihelyezése; az állomány gyarapodása
7	Szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>)	odú kihelyezése; az állomány gyarapodása
8	Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)	fészkelőhelyvédelem; az állomány csökkenésének megállítása

Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság

1	HUKM10001	Kígyósi-puszta
2	HUKM10002	Kis-Sárrét
3	HUKM10003	Dévaványai-sík
4	HUKM10004	Vásárhelyi- és Csanádi-puszták
5	HUKM10005	Cserebökényi-puszták

A területek összkiterjedése 91 472 ha.

Élőhelyfenntartások:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	Fenntartás célja – fő beavatkozások/kezelések
Kis-Sárrét				
1	Biharugra, Geszt, Mezőgyán	81,83	gyep és parlag	Gyommentesítés, visszagyepesítés
2	Biharugra, Geszt, Mezőgyán	19,90	gyep	Gyommentesítés, cserjésedés visszaszorítása
Dévaványai-Ecsegi puszták				
3	Réhelyi legelő	79,91	mozaikos gyep	Gyepszerkezet fenntartása
4	Tűzokvédelmi Mintaterület	127,00	mozaikos gyep	Tűzokvédelem
5	Tűzokvédelmi Mintaterület	68,69	ugar	Tűzokvédelem
6	Tűzokvédelmi Mintaterület	28,42	lucerna	Tűzokvédelem
7	Tűzokvédelmi Mintaterület	25,80	repce	Tűzokvédelem
8	Tűzokvédelmi Mintaterület	30,70	őszi búza	Tűzokvédelem
9	Réhely, Atyaszeg	111,13	ugar	Tűzokvédelem
Kígyósi-puszta				
10	Nagy-gyep	56,86	mozaikos gyep	Gyepszerkezet fenntartása
11	Szabadka-puszta	75,00	mozaikos gyep	Gyepszerkezet fenntartása
12	Szabadkígyós 099a, 0136/4a	14,00	lucerna	Visszagyepesítés, saját állatállomány ellátása
Körös-ártér				
18	Álomzug	24,00	fás kaszáló	Fás kaszáló jelleg fenntartása
19	Álomzug	27,83	szántó	Adventív növ. vissza-szorítása, visszagyepesítés
20	Gyomaendrőd, Mezőtúr	40,13	mozaikos gyep	Adventív növényzet visszaszorítása
Kardoskúti Fehértó				
21	Vásárhelyi-puszta	1053,18	mozaikos gyep	Gyepszerkezet fenntartása
22	Vásárhelyi-puszta	20,46	szántó	Gyeptelepítés
Maros-ártér				
25	Makó, Magyarcsanád	53,35	parlag	Adventív növényzet visszaszorítása

Élőhelyrehabilitációk:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	A rehabilitáció célja – fő beavatkozások/kezelések
Kis-Sárrét				
1	Kivágási legelő	131,04	mozaikos gyep	Vizes élőhely-rehabilitáció
2	Szórét		mocsár	Vízpótlás
3	Ugrai-rét		mocsár	Vízpótlás
Kígyósi-puszta				
4	Apáti-puszta	10,54	parlag	Visszagyepesítés
Kardoskúti Fehértó				
5	Vásárhelyi-puszta	126,83	lucerna	Visszagyepesítés, saját állatállomány ellátása
6	Kardoskút 0229a, 0259/24	25,00	ugar	Visszagyepesítés, kék vércse táplálkozóhely

Fajvédelmi tevékenységek:

No.	Faj	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1	Kékvércse (<i>Falco tinnunculus</i>)	127 láda kihelyezése, parlagok kaszálása, mozaikos élőhelyek kialakítása
2	Fogoly (<i>Perdix perdix</i>)	élőhelyvédelem-és fejlesztés
3	Tűzok (<i>Otis tarda</i>)	élőhelyvédelem-és fejlesztés, 14 fiatal madár mintaterületre való kihelyezése

Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság				
1	HUKN10001	Felső-Kiskunsági szikes puszták és turjánvidék		
2	HUKN10002	Kiskunsági szikes tavak és az őrjegi turjánvidék		
3	HUKN10004	Tisza Alpár-Bokrosi ártéri öblözete		
4	HUKN10007	Alsó-Tiszavölgy		
5	HUKN10008	Balástya-Szatymaz környéki homokvidék		
6	HUKN30001	Csongrád-Bokrosi Sós-tó		
7	HUKN30002	Gátéri Fehér-tó		
8	HUKN30003	Izsáki Kolon-tó		
A területek összkiterjedése 129 680 ha.				
<u>Élőhelyfenntartások:</u>				
No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	Fenntartás célja – fő beavatkozások/kezelések
1	KNP Apaji halastavak vízpótlása	153		A korábbi puszta szikes mocsarak helyén létesült, majd felhagyott halastavak vízpótlása szivattyúval a XXXI. Csatornából
2	KNP Felső-szűnyogi rét vízpótlása	80		A puszta szikes rétteinek kora tavaszi vízpótlása szivattyúval a Dömsödi-árapasztó csatornából
3	KNP Bugaci szegélyturján vízpótlása	5		A turjános egy kisebb részének vízpótlása felszín alatti vízből
4	PTK Tömörkényi halastavak	80		Az ökológiai célú, már nem termelő halastavak rendszeres vízpótlása tiszai vízbázisból
5	Szelidi tó, Kékes réti vízpótlás	180		A Szelidi tó rendszeres vízpótlására létesített Kékes réti tározó feltöltése
6	Nyárlőrinc	4		Tovább folytatódott a nyárlőrinci tölgyes erdőben az invazív cserjék (galagonya) visszaszorítása
7	Érsekalmi Hét-völgy TT	4		Tovább folytatódott az Érsekalmi Hét-völgy TT és a Vörös mocsár TT löszgyepeiben a gyepterületen a cserjék (galagonya) visszaszorítása
8	Pusztaszer, Izsák, Orgovány, Harta, Apaj, Űrbő, Fülöpszállás			Oktatás, bemutatás megfigyelés céljából létesített 8 db új megfigyelő torony beruházás, összesen 15 mFt
9	Izsák, Kolon tó	300		Területfenntartás céljából átcsoportosított állatállomány számára állattartó telep, szárnyék, karám bővítő beruházás
10	KNP, Szikes tavak	90		Nádas-zsíókás mocsári vegetáció kezelése a szikes tavak parti zónájában
<u>Élőhelyrehabilitációk:</u>				
No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	A rehabilitáció célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Telepesen költő madarak élőhelyfejlesztése	0,1		A Kelemen-széken a sirálszigetről letakarításra és kiszállításra került az évtizedek alatt felhalmozódott guano, és nitrofil növényzet. Ennek hatására várhatóan csérek és partimadarak is megtelepedhet majd a kopár szigeten. Ezen túlmenően létesítettünk egy további mesterséges agyagszigetet is a tómeder déli nyúlványában.
2	A bugaci volt szovjet gyakorlótér élőhelyrekonstrukciója	60		A terület mentesítése után földmunkagépek segítségével eldózerolásra került kb 12 km lövészárak, több harckocsi beálló, 7000 köbméternyi töltés és egyéb, az oroszok által készített katonai objektum. A terület visszagyepesedése után legeltethető lesz, így az ezüstfák ismételt térhódítása nem várható.
3	Alpár-Bokrosi öblözet Natura 2000 területe és a Mártélyi TK	2000		Ártéri élőhelyek (mocsarak, mocsárrétek, és a Körtvélyesi holtág) rehabilitációja érdekében a KIOP programra nyújtottunk be sikeres pályázatot az Alpár-Bokrosi öblözetre vonatkozóan kb. 1500 ha rehabilitálandó szántóterület megvásárlására 422 mFt. értékben. Egyidejűleg elkészítettük a tervezett rehabilitációk előzetes környezeti hatástanulmányát, és előkészítettük a földvásárlást. A környezetvédelmi engedélyezés folyamatban van, a kiviteli tervek készülnek. Az engedélyek és tervek beszerzését követően 2005. március 31-ig kell benyújtani a kb. 300 mFt.-ra tervezett rehabilitációs tevékenységek pályázatát.
4	Tájjidegen növényfajok (<i>Solidago</i> sp., <i>Asclepias syriaca</i>) visszaszorítása a KNP Peszéradaci rétek, Bugacpuszta, Bácsalmási Gyapjas gyűszűvirág TT területén	300		A munka során egyedi vegyszeres kenéssel távolítottuk el két veszélyes invazív növényfaj jelentős állományait.

<i>Fajvédelmi tevékenységek:</i>		
No.	Faj	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1	Túzok (<i>Otis tarda</i>)	Egyeztetés a fészkelésben érintett gazdálkodókkal, a gazdálkodási munkafolyamatok kontrollálása a fészkelési időszakban. Fészkekmentések, a fészkek védőzóna kialakítások a veszélyeztetett fészkeknel különösen a nem védett területeken. A veszélyeztetett fészkekben fajtajásos helyettesítés, ideiglenes inkubáció, majd kelés előtti visszahelyezés, ha a tojó üli a fészket. A nem visszahelyezhető tojások elszállítása a Dévaványa tűzoktelepre. A fészkek egyedi védelme és a gazdálkodási folyamatok szabályozása.
2	Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)	2004-ban a DÉMÁSZ Rt-vel együttműködve 30 db tartót helyeztünk ki a veszélyeztetett fészkek alá.
3	Kék vércse (<i>Falco tinnuncus</i>)	Részt vettünk a kék vércse országos fajmegőrzési tevének végrehajtásában (áloomány-felmérés, veszélyeztető tényezők feltárása, potenciális műfészektelep kialakításának lehetőségei)
4	Széki lile (<i>Charadrius alexandrinus</i>)	A KNP Igazgatóság kidolgozta a széki lile országos fajmegőrzési tervét, mely jelenleg a TVH-ban van elfogadás alatt.

Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság				
1	HUON10001	Őrség		
A területek összkiterjedése 45 990 ha.				
<i>Élőhelyfenntartások:</i>				
No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	Fenntartás célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Őriszentpéter 027/7a	2,9	patakminti mezofil gyepek	Cserjésedés, invazív gyomok terjedésének visszaszorítása – egyszeri kaszálás, szénakészítés
2	Csörötnek 0132	1,2	patakminti mezofil gyepek	Cserjésedés, invazív gyomok terjedésének visszaszorítása – egyszeri kaszálás, szénakészítés
3	Csörötnek 0134	0,5	patakminti mezofil gyepek	Cserjésedés, invazív gyomok terjedésének visszaszorítása – egyszeri kaszálás, szénakészítés
4	Csörötnek 0138	8,5	patakminti mezofil gyepek	Cserjésedés, invazív gyomok terjedésének visszaszorítása – egyszeri kaszálás, szénakészítés
5	Csörötnek 0172/5a	16,9	dombvidéki száraz gyepek	Cserjésedés, invazív gyomok terjedésének visszaszorítása – egyszeri kaszálás, szénakészítés
6	Szalafő 050/3b	6,9	dombvidéki mezofil gyepek	Cserjésedés, invazív gyomok terjedésének visszaszorítása – egyszeri kaszálás, szénakészítés
7	Szöce 0153/38, 0161/2, 0148/35, 0150/25, 0152/25	6,1	láp	Cserjésedés, invazív gyomok terjedésének visszaszorítása, feltöltődés lassítása - egyszeri kaszálás, szénakészítés
8	Lugosi rét - Ivánc 0226-0230, 0233 b, 0235 b-d	12,5	kékperjés kiszáradó láp	Cserjésedés, invazív gyomok terjedésének visszaszorítása - egyszeri kaszálás, szénakészítés
9	Őriszentpéter 0107/6	8,2	parlag	Legeltetés
10	Őriszentpéter 0107/8	29,6	parlag	Legeltetés
11	Őriszentpéter 074	3,4	patakminti mezofil gyepek	egyszeri kaszálás szénakészítés
12	Őriszentpéter 076/3	2,1	patakminti mezofil gyepek	egyszeri kaszálás szénakészítés
13	Őriszentpéter 076/2	1,2	patakminti mezofil gyepek	egyszeri kaszálás szénakészítés
14	Szalafő 0153/9	16,0	felhagyott száraz gyepek	egyszeri kaszálás szénakészítés, legeltetés
15	Szalafő 0138/4	15,5	felhagyott száraz gyepek	egyszeri kaszálás szénakészítés, legeltetés
16	Szalafő 0138/3	22,6	parlag	egyszeri kaszálás szénakészítés, legeltetés
17	Szalafő 0138/12	2,9	parlag	egyszeri kaszálás szénakészítés, legeltetés
18	Szalafő 049/6	6,0	felhagyott száraz gyepek	egyszeri kaszálás szénakészítés
19	Szalafő 051/34	3,0	parlag	egyszeri kaszálás szénakészítés
20	Szalafő 092/30	1,1	gyepesedő parlag	egyszeri kaszálás szénakészítés
21	Kondorfa 068/1	15,0	gyepek	egyszeri kaszálás szénakészítés
22	Kondorfa 0194	7,2	mocsárrét	egyszeri kaszálás szénakészítés
23	Kondorfa 0109/4	13,5	parlag	egyszeri kaszálás szénakészítés
24	Métneki rét	6,0	mocsárrét	egyszeri kaszálás szénakészítés
25	Őriszentpéter 098/8	2,3	parlag	Legeltetés
26	Őriszentpéter 098/12	2,9	parlag	Szántás
27	Őriszentpéter 0201/1	17,4	parlag	Szántás
28	Őriszentpéter 0210/1	8,5	parlag	Szántás
29	Őriszentpéter 0215/3	0,9	parlag	Szántás
30	Őriszentpéter 0215/4	0,9	parlag	Szántás
31	Őriszentpéter 0215/5	1,0	parlag	Szántás
32	Őriszentpéter 0215/6	1,1	parlag	Szántás
33	Őriszentpéter 0215/7	1,2	parlag	Szántás
34	Őriszentpéter 0223	6,2	parlag	Szántás
35	Őriszentpéter 0229/1	7,7	parlag	Szántás
36	Szalafő 0125/1	14,0	parlag	Szántás
37	Kondorfa 043/4	1,8	parlag	Szántás

38	Kondorfa 043/5	1,8	parlag	Szántás
39	Kondorfa 049/6	11,7	parlag	Szántás
40	Szalfő 0130/4	11,3	parlag	Szántépfőzés
41	Nagyrákos 061/12	14,3	parlag	Szántépfőzés
42	Óriszentspéter 0140/2	2,5	mocsárrét	Legeltetés
43	Óriszentspéter 0123/5 a,c	3,4	mocsárrét	Legeltetés
44	Óriszentspéter 0115/7	1,9	parlag	Kaszálás, szénakészítés

Élőhelyrehabilitációk:

No.	Terület	Ha	Élőhelytípus	A rehabilitáció célja – fő beavatkozások/kezelések
1	Szőce láprét	2,0	láprét	bokrosodás és invazív fajok visszaszorítása - cserjeirtás, kaszálás (egyszer)
2	Csörötnek Huszási rétek	2,0	egykori kaszálórét, legelő	bokrosodás és invazív fajok visszaszorítása kaszálással, cserjeirtással (egyszer)
3	Kondorfa Lugos-patak völgye	2,0	egykori szántó	felhagyott szántó átalakítása gyepterületté-kaszálással (egyszer)
4	Szentgotthárd Ördög-tó	0,2	tőzgomohás láp	bokrosodás megakadályozása, szeder eltávolítása (egyszer)
5	Cák Gesztenyés oldal	4,0	gesztenyeliget	Bokrosodás megakadályozása, kaszálás
6	Parkasfa Fekete-tó	0,2	tőzgomohás láp	fenyőmagoncok eltávolítása, cserjeirtás (egyszer)
7	Apátistvánfalvai forrásláp	0,5	forrásláp	Magas aranyvessző lekaszálása, eltávolítása a területéről

Fajvédelmi tevékenységek:

No.	Faj	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1	Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)	2004-ben 248 lakott fészkek volt Vas megyében. Fészektartó állványok és "állókák" kihelyezése a villanyoszlopokra, a rossz állapotban, de alkalmas helyen lévő fészkek megerősítése 31 helyen. 17 esetben történt emelés v. oszlopsere, 5 állóka, 1 pelenka és 2 kéményre fészektartó került kihelyezésre, 6 javítás v. csere, 6 esetben pedig helyszíni egyeztetés történt. 2004-ben 1 fiatal, fogságban kelt madarat repatriáltunk. A repatriáció sikerességéről nincs információnk.
2	Fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)	A fekete gólya költéseket rendszeresen ellenőriztük, négy ismert fészekből 6 fióka repült ki, egy ellenőrzött fészekben nem volt fióka.
3	Énekesmadarak (<i>Passeriformes</i>)	180 db B-típusú odúban széncinege, kékcinege, fenyvescinege és örvös légykapó költött.
4	Kuvik (<i>Athene noctua</i>)	50 db kuvikodó alkalmas élőhelyeken. Kuvik költés nem volt bennük, seregély, kékcinege és széncinege foglalta el őket.
5	Füleskuvik (<i>Otus scops</i>)	50 db kuvikodó alkalmas élőhelyeken. Kuvik költés nem volt bennük, seregély, kékcinege és széncinege foglalta el őket.
6	Búbosbanka (<i>Upupa epops</i>)	50 db szalakóta-odú kihelyezése alkalmas élőhelyeken, költés 1 esetben volt.
7	Szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>)	50 db szalakóta-odú kihelyezése alkalmas élőhelyeken, költés 1 esetben volt.
8	Sólyomalkatúak (<i>Falconiformes</i>)	2004-ben mintegy 500 db 20 KV-os vezeték tartóoszlopát láttuk el szigetelőpapucssal az ÉDASZ Rt munkatársainak segítségével.
9	Vörös vércse (<i>Falco tinnunculus</i>)	2004-ben 3 fiatal, fogságban kelt madarat repatriáltunk. A repatriáció sikerességéről nincs információnk.
10	Uhu (<i>Bubo bubo</i>)	2004-ben 1 fiatal, fogságban kelt madarat repatriáltunk. A repatriáció sikerességéről nincs információnk.

2.3 / Actions undertaken outside SPAs during 1999-2001

A nemzetipark-igazgatóságok működési területükön és ezen belül a Különleges Madárvédelmi Területeken (SPA) az alábbi madárfajok (és magasabb rendszertani egységek) védelmét célzó tevékenységeket végeztek.

Fajok	ANP	BNP	BaNP	DINP	DDNP	FHNP	HNP	KMNP	KNP	ŐNP
Fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)		x			x					x
Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)	x	x	x		x	x	x		x	x
Kis lilik (<i>Anser erythropus</i>)							x			
Ragadozómadarak (Accipitriiformes)						x				x
Rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)					x					
Kígyászölyv (<i>Circaetus galli</i>)		x								
Egerészölyv (<i>Buteo buteo</i>)			x							

Békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>)		x							
Parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>)		x							
Vörös vércse (<i>Falco tinnunculus</i>)		x	x						x
Kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>)		x				x	x	x	
Kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>)		x		x					
Vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>)		x		x					
Fogoly (<i>Perdix perdix</i>)						x	x		
Haris (<i>Crex crex</i>)	x	x	x						
Daru (<i>Grus grus</i>)						x			
Túzok (<i>Otis tarda</i>)		x			x	x	x	x	
Székicsér (<i>Glareola pratincola</i>)						x			
Széki lile (<i>Charadrius alexandrinus</i>)								x	
Gyöngybagoly (<i>Tyto alba</i>)	x								
Füleskuvik (<i>Otus scops</i>)			x						x
Uhu (<i>Bubo bubo</i>)									x
Kuvik (<i>Athene noctua</i>)									x
Macskabagoly (<i>Strix aluco</i>)			x						
Uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>)		x							
Gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i>)	x		x						
Szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>)		x			x		x		x
Búbosbanka (<i>Upupa epops</i>)									x
Partifecske (<i>Riparia riparia</i>)			x						
Nádi énekesek (<i>Acrocephalus</i> spp.)			x						
Énekesmadarak (Passeriformes)					x				x

A legtöbb beavatkozás a fészkelőhelyek védelmét célozta (fészkelőhely őrzése; mesterséges fészkek és/vagy -alpok kihelyezése; tevékenységek korlátozása/felfüggesztése; stb.).

Az igazgatóságok szervezésében összesen 550 darab mesterséges fészkelőláda és odú, 100 db fészkealap és 10 db fészkeemelő állvány került kihelyezésre. Az ŐNPI területén 500 darab szigetelőpapucst helyeztek fel középfeszültségű oszlopokra.

A nagytestű fajok (gólyák, ragadozók) esetében összesen közel tucatnyi, fogságban kelt vagy áramütést szenvedett madár repatriálására került sor.

A KMNPI területén – repatriációs program keretében – 14 fiatal túzok (*Otis tarda*) került kihelyezésre egy mintaterületre.

2.4 / Targeted measures taken for birds habitats in wider countryside (e.g. agri-environmental schemes, etc.)

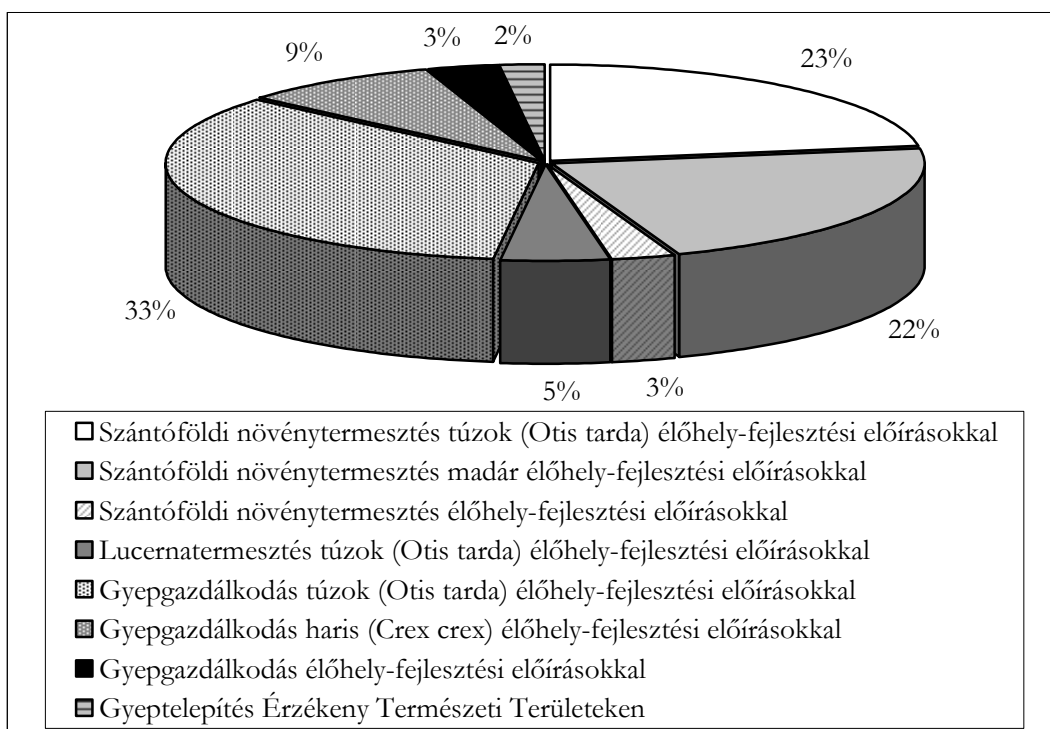
A Madárvédelmi Irányelv végrehajtásához kapcsolódóan Magyarország a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programon belül az Érzékeny Természeti Területek zonális támogatási rendszerét alakította ki. Ennek keretében 2004-ben 120 000 hektáron támogatta a magyar kormányzat az alábbi táblázatban ismertetett, madár- ill. madárélőhely-védelmi intézkedések végrehajtását.

Az egyes intézkedésekre fordított összeg hozzávetőleges arányát a kördiagram szemlélteti (az adatok nem véglegesek).

Célprogram	Támogatási cél	Támogatási összeg	Nyertes gazdálkodók száma
Szántóföldi	A támogatás célja a területi mezőgazdasági	250,98	349

növénytermesztés tűzok élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram	földhasználat, a környezet- és természetvédelmi szempontok harmonizációjának elősegítése, valamint olyan gazdálkodási módok elterjesztése, amelyek megfelelnek a régiók természeti érték-fenntartó képességének. A célprogram kiemelt célja a tűzok (<i>Otis tarda</i>), az ugartyúk (<i>Burbinus oediconemus</i>), a szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>) és a fokozottan védett ragadozó madarak – parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>) – természetes élőhelyeknek védelme.	euró/ha	
Szántóföldi növénytermesztés madár élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram	A támogatás célja a természeti értékekre káros hatások csökkentése a kevésbé ártalmas növényvédő szerek alkalmazása, illetve a növényvédő szer mentes parcellaszegélyek kialakítása, a megfelelő betakarítási és növényápolási technológiák, valamint a kevesebb műtrágya felhasználása érdekében. A támogatás célja továbbá a parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), a fűj (<i>Coturnix coturnix</i>) és a fogoly (<i>Perdix perdix</i>) élőhelyének és életfeltételeinek biztosítása.	203,92 euró/ha	657
Lucernatermesztés tűzok élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram	A támogatás célja a térségi mezőgazdasági földhasználat, valamint a környezet- és természetvédelmi szempontok harmonizációjának elősegítése, valamint olyan gazdálkodási módok elterjesztése, amelyek megfelelnek a térség természeti érték-fenntartó kapacitásának. A célprogram kiemelt célja tűzok (<i>Otis tarda</i>), az ugartyúk (<i>Burbinus oediconemus</i>), a szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>) és a fokozottan védett ragadozó madarak – parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>) – természetes élőhelyeinek védelme.	266,67 euró/ha	199
Szántóföldi növénytermesztés élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram	A támogatás célja a tájszerkezet megőrzése, a növényvédő szerek és műtrágyák talajba mosódásának elkerülése, valamint a környezetterhelés korlátozása mellett a védett állatfajok részére a megfelelő életkörülmények kialakítása.	192,16 euró/ha	37
Gyepgazdálkodás tűzok élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram	A támogatás célja a környezetbarát gazdálkodás módszereinek alkalmazása, az Érzékeny Természeti Területek természetes élőhelyeinek és értékeinek fenntartása, valamint a következő madárfajok állományainak védelme, élőhelyeinek fenntartása és kialakítása: tűzok (<i>Otis tarda</i>), ugartyúk (<i>Burbinus oediconemus</i>), szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>), kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>).	125,49 euró/ha	491
Gyepgazdálkodás haris élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram	A támogatás célja a haris (<i>Crex crex</i>) élő-, illetve fészkelőhelyének fejlesztése nedves rétek kialakításával, valamint olyan védett fajok élőhelyének biztosítása, mint a kockás kotuliliom (<i>Fritillaria meleagris</i>), a szibériai nőszirm (<i>Iris sibirica</i>), kígyógyökerű keserűfű (<i>Polygonum bistorta</i>), illetve a vérfűboglárka (<i>Maculinea teletus</i>).	109,80 euró/ha	297
Gyepgazdálkodás élőhely fejlesztési előírásokkal célprogram	A támogatás célja a régió természetes vízháztartásának helyreállítása, amely korábban az intenzív mezőgazdálkodás miatt károsodott, valamint pufferzónák kialakítása az Érzékeny Természeti Területek körül, amelyek biztosítják a	98,04 euró/ha	73

	védett madarak élőhelyeinek, illetve fészkelőhelyeinek zavartalanságát, valamint hozzájárulnak a védett növények állományainak növeléséhez.		
Gyeptelepítés Érzékeny Természeti Területeken célprogram	A támogatás célja az Érzékeny Természeti Területeken található nagy biodiverzitású gyepterületek növelése speciális, az adott területre jellemző fűmagkeverék vetésével. A természetvédelem szempontjából kímélő technológia lehetővé teszi a környező természetes gyepterületek meghatározó (karakter) fajainak betelepülését az átalakítandó szántóra, ezáltal viszonylag rövid időn belül a természeteshez nagyon hasonló gyeptársulás alakul ki, emelve a terület természetvédelmi értékét.	294,12 euró/ha	41

3. PROTECTION OF SPECIES (ART. 5, 7, 8 & 9)

3.1 / General system of protection (art. 5)

Update of legislation¹ (including list of species hunted)and jurisprudence, measures taken (e.g. management plans, specific actions, etc.) and control systems.

3.1. Speciális madárvédelmi intézkedések és madárfajokra vonatkozó akciótervek (fajmegőrzési tervek)

¹ Official sources for 1999-2001 period including reference to relevant legislation, Official Journals and access on web.

2004. december 22-én két madárfajra – túzok (*Otis tarda*) és kék vércse (*Falco vespertinus*) – vonatkozó fajmegőrzési tervet fogadott el a környezetvédelmi és vízügyi miniszter, amelyek végrehajtása egyben meg is kezdődött. A túzok akciótervét angol nyelven, a kék vércsét magyarul mellékeljük.

A túzok (*Otis tarda*) fajmegőrzési terv szellemében 2004. őszén indult meg a magyar természetvédelem eddigi legnagyobb költségvetésű (4.349.471 euró) LIFE Nature projektje, amely négy év alatt a faj magyarországi állományának növelését és a kisebb részpopulációk stabilizálását igyekszik elérni.

Főbb tevékenységei: a projekt az összes hazai részpopuláció számára túzokkíméleti területek kialakítását irányozza elő, a legfontosabb földterületek nemzeti park igazgatósági vagyongazdálkodásba vételével (megvásárlásával), és a túzok számára kedvező növénykultúrák (elsősorban az áttelelést segítő repce) illetve természetes gyepek megfelelő arányban tartásával. A projekt fontos elemei a fészekőrzési és fészekmentési tevékenységek, illetve az egységes, a korábbinál jóval intenzívebb monitorozás és a szemléletformálás.

A LIFE projektől függetlenül, a 2003-as évhez hasonlóan a magyar természetvédelmi kormányzat 30 m Ft-t áldozott ebben az évben is specifikus túzokvédelmi intézkedésekre. Ezek közül kiemelendő a Dévaványai Túzokvédelmi Mintaterület kiépítésének befejezése és működtetése (a 408 ha-os, legelőket és szántókat tartalmazó, a ragadozók távoltartása érdekében 8250 m hosszú kerítéssel körbezárt kert feladata a mentett fészekaljából származó tenyésztet második generációs repatriációjának biztosítása).

Egyéb fontos tevékenységek: veszélyeztetett fészkek felkutatása, őrzése, kapcsolattartás a fészkelőterületeken gazdálkodókkal, az áttelelést biztosító repcetáblák fenntartása és a monitorozás (az összes magyar részpopuláció vonatkozásában).

A 2004-es évben folytatódott a 2002-ben megkezdett, és magyar részről a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME – BirdLife Hungary), mint kedvezményezett irányításával futó LIFE Nature projekt a parlagi sas (*Aquila heliaca*) Kárpát-medencei (magyar és szlovák) állományának védelmére. A legfontosabb, 2004-ben (is) folytatott, az egyéb fejezetekben szereplő programoktól (pl. különleges madárvédelmi területek kijelölése) különálló, fajspecifikus tevékenységek: élőhely-minőség értékelése a földhasználattal összefüggésben, élőhely-kezelési javaslatok kidolgozása, monitorozás, rádiós és műholdas nyomon követés, műfészkek építése, fészekőrzés.

2004-ben pl. 64 fészeknél követték figyelemmel a költés sikerességét, összegyűjtötték a tojás-, fióka- és táplálékmaradványokat, valamint a vedlett tollakat az egyedek genetikai azonosításához.

2003-2004 során tíz kifejlett fiókára helyeztek kézi bemérésű rádiós jeladót, és ezeket hónapokig nyomon követték. 2003-ban és 2004-ben is két-két fiókat jelöltek meg műholdas nyomkövetésű adóval, és ezek sorsát is figyelemmel kísérték, az adatokat feldolgozták.

5132 db szigetelőpapucsot készítettek el és helyeztek ki a LIFE projektből. 2004-ben tíz pár parlag sas fészkel a projekt során kihelyezett mesterséges fészkekben. 2004-ben egy mesterségesen keltetett fiókat helyeztek be egy másik pár fiókája mellé, a fészket időszakosan őriztették és mindkét fióka sikeresen kirepült.

A kék vércse (*Falco vespertinus*) hazai állománycsökkenésének megállítása, és az állomány megerősítése érdekében kulcskérdés a megfelelő fészkelési lehetőségek kialakítása (a kék vércse nem rak fészket, varjúfélék fészkeit, rendszerint vetésivarjú-fészkeket foglal el – ez utóbbi faj állománya viszont súlyosan megfogyatkozott az elmúlt évtizedben, és ezzel párhuzamosan zajlott a hazai kékvércse-állomány drámai hanyatlása is). Éppen ezért, a 2004-ben elfogadott fajmegőrzési terv végrehajtásának részeként a magyar természetvédelmi kormányzat már a 2004-es költségvetés terhére két millió forinttal támogatta a speciálisan e faj számára kialakított odútelepek létrehozását, amit magánadományokkal is kiegészítettek (a rendelkezésre álló összegből 2005-ben helyeztek ki 260 odút, összesen 7 új telepet kialakítva).

2004-ben, a fajmegőrzési terv alapján a MME koordinációjában elkészült a kék vércse magyar és nyugat-romániai állományára írt LIFE projekt, amely 2005-ben támogatást is nyert.

Mind a természetvédelmi kormányzat, mind az MME évtizedek óta nemzetközi elismertséget is kivívó szinten tevékeny a veszélyes középvezetőségű szabadvezetékek oszlopainak szigetelőpapuccsal történő szigetelése terén.

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium 2004-ben pályázati úton támogatta a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesületet, hogy egy a nemzeti park igazgatóságokkal összehangolt projekt révén az áramütés okozta tömeges madárpusztulást csökkentse. A közel 20 millió forintos támogatásból 12 800 db szigetelőpapucst vásároltak, ami 5 600 db veszélyes oszlop szigetelését teszi lehetővé. 2004. novemberében az MME meghirdette az első országos vezetékfelmérést önkéntesek bevonásával.

Országszerte összesen 4 067 oszlopot ellenőriztek le, ami mintegy 325 km szabadvezetéket jelent. 33 faj 581 tetemét találták e szakaszokon, demonstrálva a probléma veszélyességét, és párbeszédet kezdeményezve a természetvédelmi kormányzat, illetve az áramszolgáltatók között.

2002-2003 folyamán a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium szintén pályázati úton támogatta azt az országos projektet, amely 2100, a gólyák áramütéses pusztulásának veszélyét minimalizáló és egyben az áramellátás biztonságát növelő gólyafészek-magasító állványt juttatott el elsősorban a tíz nemzeti park igazgatóságnak, ezen felül önkormányzatoknak, egy társadalmi szervezetnek és magánszemélyeknek. Az állványok felhasználása azóta folyamatos volt, 2004-ben is kb. 200 veszélyeztetett fészket magasítottak velük.

3.2/ Hunting and capture of bird species (art. 7)

Update of legislation and jurisprudence in relation to hunting (e.g. fixation of hunting dates), competent authority (at administrative and ministerial levels), measures taken (e.g. management plans, specific actions, etc.) and control systems.

A Madárvédelmi Irányelv ide vonatkozó rendelkezései az 1996. évi LV. a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény, illetve a végrehajtásáról szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendeletbe is beépítésre kerültek az 56/2005. (VI. 25.) FVM rendelet révén. Így ide tartozik az 5. §, amely szerint az R. 27. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

"(2) Az 5. számú melléklet II. részében felsorolt vízivad fészkelése és vonulása szempontjából nemzetközi jelentőségű és hazai kiemelt jelentőségű vízi élőhelyeken a vadászati hatóság - védett természeti területet, illetve NATURA 2000 területet illetően a természetvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulásával - szabályozza a vízivad vadászat rendjét. Ebben meghatározza a vízivad vadászatának helyét, módját, idejét, gyakoriságát."

A 13. § értelmében az R. 45. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

"(2) A vadászható madárfajok közül a bőjti réce, a kerceréce, a csörgőréce, a barátréce, a szárcsa, a balkáni gerle, a szarka, a szajkó, a dolmányos varjú, a vetési lúd, a nagyilík és az erdei szalonka esetében tilos azok elpusztult, illetve elejtett származékainak vagy könnyen felismerhető részeinek eladása, eladásra történő szállítása, eladásra történő tartása, valamint eladásra történő felkínálása."

Az 28. § szerint az R. 96. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

"(4) Ez a rendelet a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:

a) a Tanács 79/409/EGK irányelve (1979. április 2.) a vadon élő madarak védelméről, 6-9. cikk.

Magyarországon a vadászható madárfajok elejtésének szabályait az 1996. évi LV. a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény illetve a végrehajtásáról szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet szabályozza.

A vhr. 5. számú melléklete az alábbi táblázatban szereplő fajok vadászatával kapcsolatban rendelkezik.

Faj	Annex	Vadászati időny	Kiegészítő rendelkezések
Fácán (<i>Phasianus colchicus</i>) – kakas – tyúk	II/1	X.1 – II. 28 Idény nélkül	A fácántyúk kibocsátás esetében vadászható, a vadászati hatóság által a vad zárttéri tartásáról és kibocsátásáról adott engedélyben foglaltak szerint. Az engedélyben meg kell határozni a kibocsátás feltételeit és a hasznosítás mértéke, feltételei mellett a vadászat kibocsátóhelytől mért körzetét is.
Fogoly (<i>Perdix perdix</i>)	II/1	X.1 – XII. 31	Fogoly indokolt esetben vadászható azokon a vadászterületeken, ahol kibocsátás történt, a vadászati hatóság által a vad zárttéri tartásáról és kibocsátásáról adott engedélyben foglaltak szerint. Az engedélyben meg kell határozni a kibocsátás feltételeit és a hasznosítás mértéke, feltételei mellett a vadászat kibocsátóhelytől mért körzetét is.
Vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>)	II/1	X.1 – I. 31 (XII.1 – I. 31)	A vetési lúd vadászati időnye Hajdú-Bihar, Békés és Csongrád Megye teljes közigazgatási területén, valamint Jász-Nagykun-Szolnok Megye Tiszántúli területén december 1-én kezdődik és január 31-ig tart. Vetési lúdból naponta személyenként összesen legfeljebb négy darab ejthető el.
Nagylilik (<i>Anser albifrons</i>)	II/2	X.1 – I. 31 (XII.1 – I. 31)	A nagylilik vadászati időnye Hajdú-Bihar, Békés és Csongrád Megye teljes közigazgatási területén, valamint Jász-Nagykun-Szolnok Megye Tiszántúli területén december 1-én kezdődik és január 31-ig tart. Nagylilikből naponta személyenként összesen legfeljebb négy darab ejthető el.
Tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>)	II/1	IX.1 – I. 31	Természetes tőkésréceből naponta személyenként összesen legfeljebb 8 darab ejthető el. Tenyésztett tőkésréce tilalmi időben is napi terítékkorlátozás nélkül lőhető.
Csörgő réce (<i>Anas crecca</i>)	II/1	IX.1 – I. 31	Csörgő réceből naponta személyenként összesen legfeljebb 8 darab ejthető el.
Szárcsa (<i>Fulica atra</i>)	II/1	IX.1 – I. 31	Szárcsából naponta személyenként összesen legfeljebb 8 darab ejthető el.
Barátréce (<i>Aythya ferina</i>)	II/1	X.1 – I. 31	Barátrécéből naponta személyenként összesen legfeljebb 8 darab ejthető el.
Kerceréce (<i>Bucephala clangula</i>)	II/2	X.1 – I. 31	Kercerécéből naponta személyenként összesen legfeljebb 8 darab ejthető el.
Böjti réce (<i>Anas querquedula</i>)	II/1	Idény nélkül	Jelenleg nem vadászható faj.
Erdei szalonka (<i>Scolopax rusticola</i>)		III. 1 – IV. 10	Erdei szalonkára csak húzáson szabad vadászni. Naponta, személyenként legfeljebb 4 darabot szabad elejteni.
Balkáni gerle (<i>Streptopelia decaocto</i>)	II/1	VIII. 15 – II. 28	
Örvös galamb (<i>Columba palumbus</i>)	II/1	VIII. 15 – XI. 31	
Dolmányos varjú (<i>Corvus cornix</i>)	-	VII. 1 – II. 28	Apróvadas vadászterületeken a dolmányos varjú az apróvad szaporodási időszakában a vadászati hatóság külön engedélyével gyéríthető.
Szarka (<i>Pica pica</i>)	-	VII. 1 – II. 28	Apróvadas vadászterületeken a szarka az

			apróvad szaporodási időszakában a vadászati hatóság külön engedélyével gyéríthető.
Szajkó (<i>Garrulus glandarius</i>)	-	VIII. 1 – II. 28	Apróvadás vadászterületeken a szajkó az apróvad szaporodási időszakában a vadászati hatóság külön engedélyével gyéríthető.

A vadgazdálkodással, vadászattal összefüggésben első- és másodfokú hatósági jogköre a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM) Vadászati, Halászati és Vízgazdálkodási Főosztályának illetőleg a területileg illetékes megyei Földművelésügyi Hivataloknak (összesen 19 db) van.

2004 során a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME - Birdlife Hungary) koordinálásában, hét meghatározó szervezet részvételével készült el a Magyarországon vadászható madárfajok fenntartható hasznosítási programjának végrehajtási terve.

Ez a terv hivatott a Madárvédelmi Irányelv vadászattal kapcsolatos kötelezettségeinek végrehajtását elősegíteni egy alaposan összeállított intézkedési csomag révén, amely a madárfajok monitorozástól kezdve a kezelési tervek előkészítésén át a társadalmi tudatosság növelését célzó intézkedéseket tartalmazza.

E mellett a fogoly (*Perdix perdix*) védelmét célozva, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Vadgazdálkodási Intézetének koordinálásával hat területen folytak aktív fajvédelmi beavatkozások. Ezek módszertanát a 16 éve életre hívott, az FVM által támogatott Lajta Projekt alapozta meg, amely az élőhelyfejlesztésen és az intenzív predátor-kontrollon (dúvadgyerítés) keresztül szolgálja az agrárkörnyezetben élő madárfajok védelmét és a vadászható madárfajok bölcs hasznosítását.

3.3 / Means, arrangements or methods used for the large-scale or non-selective capture or killing of birds (art 8).

Update of legislation and jurisprudence, measures taken and control systems.

A nem vadászható madárfajok esetében madarak nagy számban történő gyérítése az alábbi esetekben fordulhat elő: a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet 4. § (3) alapján:

„A bütykös hattyú (*Cygnus olor*), a házi veréb (*Passer domesticus*), a kárókatona (*Phalacrocorax carbo*), a sárgalábú sirály (*Larus cachinnans*) és a seregély (*Sturnus vulgaris*) riasztása, elejtése, gyérítése, állományának szabályozása közegészségügyi okból, a légitözlekedés biztonsága, valamint az okszerű mezőgazdasági termelés biztosítása érdekében – amennyiben természetvédelmi érdeket nem sért – engedélyezhető, de riasztásuk a védett természeti területeken kívül július 1. és február 28. között, a repülőtereken és biztonsági övezetükben pedig egész évben engedély nélkül végezhető.”

A fentiek szerint kiadott természetvédelmi engedélyek alapján nagyobb számban a kárókatona, a bütykös hattyút, a sárgalábú sirály és a seregély gyérítésére kértek engedélyt, ezek közül a bütykös hattyú esetében az 50 példányra kiadott engedély alapján csak két példány kilövése valósult meg.

A gyérítés eszköze minden esetben lőfegyver volt. A szelektivitás kérdése a kárókatona esetében merült fel: a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság csak olyan egyének számára engedélyezte a kárókatona kilövését, amelyek a természetvédelmi őrok előtt vizsgát tettek arról, hogy el tudják különíteni a kárókatonát a fokozottan védett kis kárókatonától (*Phalacrocorax pygmaeus*).

3.4/ Synthesis of derogations from provisions of Articles 5, 6, 7 and 8 (art 9)

A table summarising

- 1) the reasons (9.1 a to c),
- 2) the species concerned,
- 3) (in case of 9.1.c, the numbers of individuals concerned)
- 4) the means, arrangements or method authorised for capture or killing
- 5) the conditions of risk and the circumstances of time and place under which such derogations may be granted
- 6) the authority empowered and number of authorisations delivered
- 7) the controls carried out

3.5/ Authorisation of sale of bird species referred to in Annex III/2 (art. 6)

Update of legislation and jurisprudence, measures taken and control systems.

3.6/ Introduction of species of bird which do not occur naturally in the wild state in the EU (art. 11).

Magyarországon a nem őshonos állatfajok betelepítését a természet védelméről szóló, 1996. évi LIII törvény szabályozza.

E szerint:

13. § (2) Vadászható állatfajnak nem nyilvánított, nem őshonos vadon élő állatfaj betelepítéséhez, továbbá vadon élő állatfaj visszatelepítéséhez a miniszter - a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter hozzájárulásával kiadott - engedélye szükséges.

(4) A (2) bekezdésben foglalt kivétellel a nem őshonos élő szervezetek betelepítéséhez vagy élő szervezet visszatelepítéséhez - a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter hozzájárulásával - a miniszter engedélye szükséges.

A 2004. évben ilyen engedély kiadására, azaz faunaidegen madárfaj betelepítésre nem került sor.

4. ENCOURAGEMENT OF RESEARCH AND ANY WORK REQUIRED AS A BASIS FOR THE PROTECTION, MANAGEMENT AND USE OF THE POPULATION OF ALL BIRD SPECIES REFERRED TO IN ARTICLE 1 (ART. 10).**4.1/ Research efforts² completed during 1999-2001 or on-going**

1. Monitoring schemes for birds species and habitats (including ringing studies):
2. Research programmes, specific studies and investigation, especially of bird species referred to in Article 4 of the Directive (Annex I species, migratory species including waterfowls, endangered species,...).

Ragadozómadarak állományfelmérése (MME – BirdLife Hungary)

2004 során a magyarországi ragadozómadárfajok felmérésében közel 110 MME társadalmi aktivista vett részt, a nemzetipark-igazgatóságok jelentős segítségével.

A hazánkban költő összes fokozottan védett ragadozómadár-faj költőállományát igyekeztek teljesen vagy részlegesen felmérni. (Részleges felmérés esetén a revírek meghatározásánál

² Official sources for 1999-2001 onwards including scientific evaluations and reports, databases, web sites; indicate any co-operation with other MS

figyelembe vették a 2004 év előtti adatokat is, és ennek alapján becsülték meg az állományt. Vagyis ha éveken keresztül egy adott élőhelyen fészkel egy pár madár, de 2004-ben valamilyen okból nem költött, attól függetlenül revírként regisztrálták.)

A fajok adatainak összeállítását nagymértékben segítette, hogy kutatásukkal, védelmükkel több mint két évtizede foglalkoznak, ezért a revírek jelentős részét már a korábbi évekből jól ismerik. A gyakori fajok esetében előre meghatározott években rendszeresen országos állományfelmérést végeznek. A ritka fajok állományát évente felméri, ami kiterjed a fészkek lakottságának ellenőrzésére, illetve a költési siker megállapítására is. Természetesen a fészkeket nem minden esetben keresik meg, pl. az. ártéri területeken költő barnakánya-párok egy részét a revírt fogláló madarak alapján határozták meg.

A nagyobb fészkelő állománnyal rendelkező kék vércse (*Falco vespertinus*) esetében az adatok felbontása nem terjed ki minden egyes fészkek pontos helyére. Az országos felmérés során a fészkelő telepeket (5-nél több, sűrűn egymás mellett fészkelő pár) földrajzi koordinátákkal látják el, ezek esetében a lekérdezések megegyeznek az igen ritka fészkelő fajoknál leírtakkal. A szoliter fészkelők esetében azonban a fészkek helyét az MME 2,5 x 2,5 km-es UTM négyzetek kódjaival tartják nyilván.

A becslés során azok az UTM kvadrátok, melyek részben vagy egészben átfednek valamely Különleges Madárvédelmi Területtel (SPA) és fészkelő kék vércsét is tartalmaznak, automatikusan hozzárendelődnek az adott SPA-hoz. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a kimutatás túlbecsli az SPA-kon található kékvércse-párok számát, mivel az adatokból csak az derül ki, hogy az adott pár fészke körül található UTM kvadrát részben SPA terület-e. Figyelembe véve azonban az adatgyűjtés körülményeit, a kék vércse becsült mozgáskörzetét és a szoliter párok évek között tapasztalható fészkelőhely váltását, a módszer jól alkalmazhatónak tűnik.

A Felső-Tisza (41) területről az MME-nek nincsenek adatai és a HNPI szakemberei sem tudtak adatokat szolgáltatni. Ezen a területen barna kánya (*Milvus milvus*) és darázsölyv (*Pernis apivorus*) valószínűleg fészkel.

A százalékos arányokat az országos becsült állomány alacsonyabb értékéhez viszonyítva számolták ki.

Magyar Vízivad Monitorozás (Magyar Vízivadkutató Csoport, Sopron)

A Magyar Vízivad Információs Rendszer Vízivad Adatbázisának a fajok természetes állomány nagyságát, aktuális diszperzióját és a vízivad közösségek ugyancsak aktuális összetételét meghatározó megfigyelő rendszere a tartósan működő Magyar Vízivad Monitoring.

A megfigyelések köre az alábbi taxonokra terjed ki: búváralakúak (*Gaviiformes*), vöcsökalakúak (*Podicipediformes*) és lúdalakúak (*Anseriformes*) minden Magyarországon előforduló fajára, a kárókatonára (*Phalacrocorax carbo*), a kis kárókatonára (*Phalacrocorax pygmaeus*), a nagy kócsagra (*Egretta alba*), a szürke gémre (*Ardea cinerea*), a szárcsára (*Fulica atra*), a darura (*Grus grus*) és a rétisásra (*Haliaeetus albicilla*), azaz összesen 51 fajra.

A felsorolásból látszik, hogy elsősorban az azonos helyen élő fajokat illetve fajcsoportokat választották ki, de ugyanakkor tekintettel voltak a halgazdálkodás információigényére is. Így kerültek a felméréndő fajok listájára a búvárok és vöcsökök, vagy a két kárókatona faj és a szürke gém.

A Magyar Vízivad Monitoring megfigyeléseit az 1996/97-es kezdő idényben októbertől márciusig, azaz hat hónapban végezte, minden hónapban a nemzetközi szinkronnaphoz igazodva, azaz az adott hónap 15-éhez legközelebb eső szombaton, míg a vasárnap a rossz időjárás esetére tartalékolt megfigyelési nap volt. Az 1997/98-as idényben már az augusztus és április közötti 9 hónap a megfigyelés időszaka, amely így a vedlés, nyár végi gyülekezés időszakát ugyanúgy lefedi, mint az áprilisi későbbi vonulásokat.

A megfigyelések 23 körzetben történnek, amelyek esetenként 2-6 alkörzetre is bonthatók, így összesen a teljes vízivad monitoring 49 megfigyelési egységben folyik. A teljes megnevezés azért

szükséges, mert a vadlúd (tehát nem mind az 51 fajra kiterjedő) monitorozásba a Balaton K-i területe, a Duna gemenci és béda-karapancsai szakaszai, továbbá a Tisza-tó is bekapcsolódnak. Így a megfigyeléssel valamilyen szinten érintett területegységek száma 53.

A megfigyelések során természetesen feljegyzik a környezet állapotára (elsősorban a zavarásra) vonatkozó adatokat is. A Meteorológiai Intézet havi jelentéseiből rendelkezésre állnak az egyes körzetekre vonatkozó napi klímaadatok, azaz a hőmérsékletre és a csapadékra vonatkozó információk. 1999 tavasza óta működik az a rendszer, amely egyrészt a környezetvédelmi igazgatóságok vízminőség elemző vizsgálatait is hozzárendeli a felmérésekhez, illetőleg a Szombathelyi Környezetvédelmi Igazgatóság laboratóriumában vizsgáltatják a vízminőségi monitorozás hálózatában nem szereplő területek vízivad-monitorozók által begyűjtött vízmintáit, a környezet, az élőhelyek állapotának monitorozása érdekében.

Gyakori madarak magyarországi helyzetét tükröző statisztikai táblázatok és elemzések az MME Mindennapi Madaraink Monitoringja (MMM) felmérések 1999-2004. adatai alapján

Az MME - BirdLife Hungary 1998-ban kezdte meg egy olyan általános madármonitoring rendszer kialakítását az EBCC és az RSPB szakmai és anyagi támogatásával, amely a gyakori madarak országos szintű, random mintavételen alapuló felmérési terület választása és standard számlálási módszere alapján Közép- Kelet-Európában elsőként valósította meg nemcsak a felmért madárfajok monitoringját, hanem az adott ország főbb élőhelyeinek természeti állapotának rendszeres, éves monitorozását is.

A Mindennapi Madaraink Monitoringja (MMM) 1999 óta szolgáltat Magyarország főbb élőhelyeire nézve reprezentatív adatokat, amelyek alapján az eltelt 6 év módot ad a vizsgált gyakori madárfajok állományváltozásának első, torzítatlan elemzésére.

Az MMM keretében végzett munka első 6 éve nagy jelentőséggel bír, hisz hazánk EU csatlakozás előtti természeti állapotáról szolgál egyedülálló információkkal úgy, hogy a program folyamatos működése révén naprakész adatok állnak rendelkezésre a következő években bekövetkező változások detektálására. Ez különösen nagy jelentőségű az olyan nagy kiterjedésű területek, mint például a mezőgazdasági élőhelyek esetében, ahol jelentős átalakulások várhatóak a következő években.

2004 során az MME Monitoring Központja elkészítette az országos és regionális szintű gyakorisági és denzitási táblázatokat, valamint az Európában a madártani monitoring vizsgálatokban az utóbbi években standard statisztikai eljárásként használt TRIM programcsomag alkalmazásával elemezték az állományváltozásokat és trendjüket.

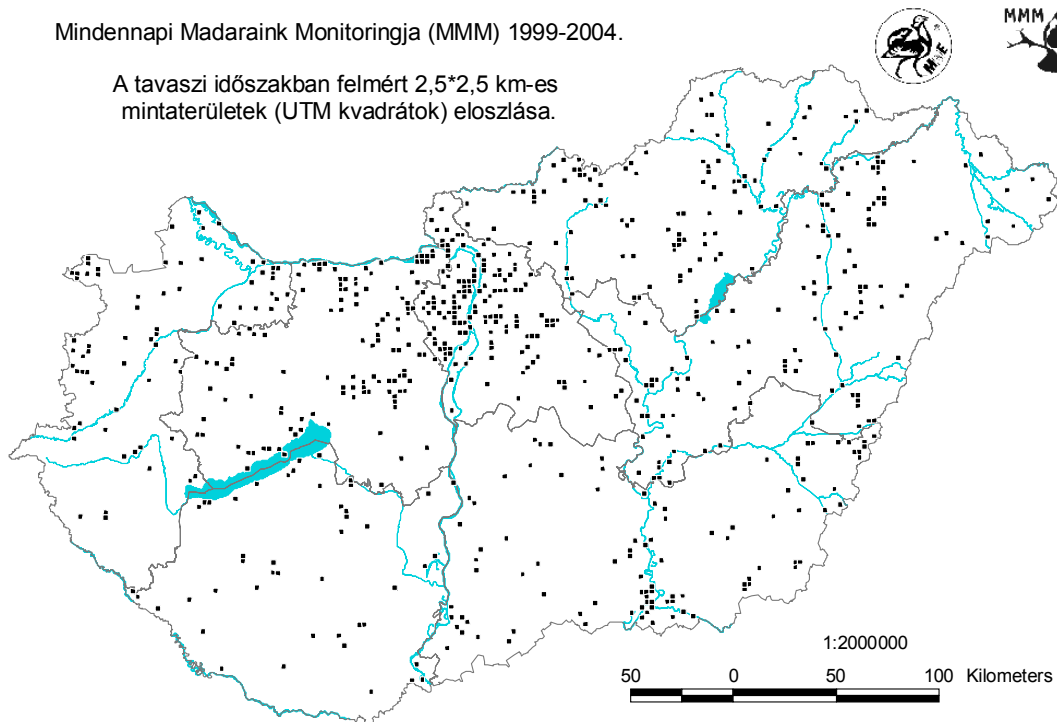
A Mindennapi Madaraink Monitoringja (MMM) programot az MME Monitoring Központ koordinálja, a terepi munka résztvevői az MME önkéntes felmérői.

1999-2004. között közel 1000 jelentkező csatlakozott a programhoz. Ebben az időszakban 538 felmérő végzett tavaszi felméréseket, 691db 2,5 x 2,5 km-es mintaterületen (UTM kvadrátban). (Évente 250-300 db mintaterületen történik tavaszi MMM felmérés.)

A felmérők a tavaszi felmérés során a szemirandom módon kiválasztott 2.5 x 2.5km UTM kvadrátot kétszer (április 15. és május 10. ill. május 11. és június 10. között egyszer-egyszer, egymástól legalább 14 napos távolságban) mérik fel, reggel 5 és 10 óra között, megadott felmérési pontokon. Az adott időpontban, adott szélesség mellett (a Beaufort skála szerinti 0 és 2 fokozat között), 5 perc standard felmérési idő alatt, a felmérő által az adott időpontban biztosan azonosítható adott madárfajból, észlelt (látott vagy hallott) egyedeket az adott felmérési pont 100 m-es körzetében élőhelyek szerint jelölik be, de megadják a 100 és 200 m-es távolság közötti körzetben észlelt ill. az átrepülő egyedek számát is fajonként. A felmérést adott éven belül ugyanazon a pontos azonos személynek kell végeznie.

Mindennapi Madaraink Monitoringja (MMM) 1999-2004.

A tavaszi időszakban felmért 2,5*2,5 km-es
mintaterületek (UTM kvadrátok) eloszlása.

Fokozottan védett és telepesen fészkelő madárfajok országos felmérése

A helyi adatfelvételeket a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Természetvédelmi Hivatalának koordinációjában és a nemzeti-park igazgatóságok zoológiai osztályainak helyi irányításában és összefogásában a zoológus szakemberek és a természetvédelmi őrök végzik.

Az adatfelvétel módszertanát rendszertani csoportok szerinti bontásban az alábbi munka ismerteti: Báldi A., Moskát Cs, és Szép T. (1997): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer IX. Madarak. Vácrátót-Budapest-Debrecen. 81 p. Figyelembe kell venni azonban azt is, hogy e fajok többsége ritkasága és diszperz elterjedése miatt standardizált módszerekkel nem vagy alig monitorozható.

Az adatfelvétel az alábbi kategóriákban történt 2004-ben: fokozottan védett/nemzetközi jelentőségű madárfajok összesített fészkelőállomány-adatai az adott nemzeti park igazgatóság működési területén (29 lehetséges faj); a telepesen fészkelő madárfajok állományadatai telepenként (29 lehetséges faj); védett természeti területek madárállományai (60 lehetséges faj, természetesen jelentős részben átfed az előző kategóriák szerint fajlistákkal).

Egyes kiemelten fontos területeken részletes, minden madárfajra kiterjedő, illetve élőhelyek szerinti madárközösségeket (pl. nádi madárközösségeket) vizsgáló monitorozás is folyik (pl. Kis-Balaton, Pécselyi-medence).

Madárgyűrűzés

2004-ben elkészült a Madárgyűrűzési Központ (HRC) 2002. évi gyűrűzési jelentése, amely az Aquila folyóiratban jelent meg (Halmos, G. & Karcza, Zs. (2004): 2002 report of the Hungarian Bird Ringing Centre. Aquila 111, p. 167-194.). A 2004. évi megkerülési adatok feldolgozása és publikálása 2006-ra várható.

Az év folyamán elkészült az „Actio Hungarica” Madárvonulás-kutató Hálózat működési protokollja. 2004-ben három alkalommal szervezett a KvVM-TvH madárgyűrűzési vizsgát.

Az év végén számos gyűrűző véleményét kikérve megújították a gyűrűfelhasználási útmutatót, és azt kiküldték az éves körlevélben. Ősszel elkészült a Madárgyűrűzési Központ új működési, adatvédelmi, valamint a szakmai és etikai szabályzata.

2004-ben a Madárgyűrűzési Központ 14 új madárgyűrűzőt regisztrált, így az év végén összesen 222 aktív és 46 inaktív (számukra nincs kiadott gyűrű) madárgyűrűzőt tartottak nyilván.

A 222 aktív státuszú gyűrűzőből egyénileg 165 fő jelölt madarat 2004-ben. Az év folyamán Magyarországon összesen 193.000 madarat jelöltek. Ebből az „AH” madárgyűrűző állomásokon, valamint a nagyobb projekteken 140 ezret (72,5%) gyűrűztek.

A nyolc, 2004-ben megújított „AH” protokoll alapján működő madárgyűrűző állomás éves eredményei láthatók az alábbi táblázatban.

AH állomás	Működtető	Gyűrűzött példány (2004)
Barabási Madárvonulás-kutató és Gyűrűző tábor	E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület	7171
Bódva-völgyi Madárvonulás-kutató és Természetvédelmi Tábor	MME Aggteleki Csoport	6333
Fenekpusztai Madárgyűrűző Állomás	MME Zalai Csoport	9330
Szegedi Fehér-tavi Ornitológiai Tábor, Sándorfalva	MME Csongrádi Csoport	10550
Kolon-tavi Madárvárta	Kiskunsági Madárvédelmi Egyesület	31201
Ócsai Madárvárta	Ócsai Madárvárta Egyesület	18832
Sumonyi Madárvonulás-kutató Állomás	MME Baranyai Csoport	16129
Tömördi Madárvárta	Chernel István Madártani és Természetvédelmi Egyesület	7154

A 2004-ben indult CES (Constant Effort Site – Állandó Ráfordítású Gyűrűzés) programra 18 személy, vagy csoport jelentkezett, ebből 15 helyen volt mintavételezés.

Actio Hungarica madárgyűrűzési állomásokon működtetett CES mintavételi pontok: Bódva-völgyi Madárvonulás-kutató és Természetvédelmi Tábor, Fehér-tavi Ornitológiai Tábor – FOT, Fenékpusztai Madárgyűrűző Állomás, Ócsai Madárvárta, Tömördi Madárvárta.

Egyéni gyűrűzők által működtetett CES mintavételi pontok: Dombóvár-Tüske, Pilisszentlélek, Garbolc, Hajdúszoboszló, Komárom-Szőny (2 hely), Kóka, Mekszikópuszta, Pacsmagi halastavak és Váralja.

A 2004. évi (próbaév) CES eredmények részletes feldolgozása folyamatban van.

A felsorolt projekteken kívül az alábbi programok vagy projektszerű gyűrűzési akciók futottak:

- Akció Riparia 3882 meggyűrűzött partifecske (*Riparia riparia*)
- Dinnyés, Elza major 14048 (gyűrűzött madár)
- Hopp Ferenc Természetismereti Tábor, Naszály-Ferencmajor (MME Komárom-Esztergom megyei Cs.)
- Mekszikópuszta, partimadár gyűrűzés

A fajvédelmi programokhoz és kutatási projektekhez tartozó jelölések: fekete gólya (*Ciconia nigra*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), kanalasgém (*Platalea leucorodia*), bütykös hattyú (*Cygnus olor*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), szerezsensirály (*Larus melanocephalus*), dankasirály (*Larus ridibundus*), fűrj (*Coturnix coturnix*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), széncinege (*Parus major*).

A madárgyűrűzési adatbázisban jelenleg összesen 3.102.000 rekord van (hazai gyűrűzések és megkerülések, kiegészített és folyamatban lévő külföldi vonatkozású megkerülések).

A Madárgyűrűzési Központba 2004-ben összesen 22 db adatkérés érkezett, ebből az MME Gyűrűző és Vonuláskutató Szakosztály vezetősége egyet utasított, a többit a Központ teljesítette.

A lekérések a következő madárfajok gyűrűzési és/vagy megkerülési adataira vonatkoztak: kárókatona (*Phalacrocorax carbo*), cigányréce (*Aythya nyroca*), kék vércse (*Falco vespertinus*),

törpevízicsibe (*Porzana pusilla*), erdei szalonka (*Scolopax rusticola*), széki lile (*Charadrius alexandrinus*), szerezcsensirály (*Larus melanocephalus*), dankasirály (*Larus ridibundus*), gyöngybagoly (*Tyto alba*), macskabagoly (*Strix aluco*), kuvik (*Athene noctua*), erdei fülesbagoly (*Asio otus*), jégmadár (*Alcedo atthis*), nagy őrgébics (*Lanius excubitor*), vörösbecg (*Eritbacus rubecula*), nagy fülemüle (*Luscinia luscinia*), füstifecske (*Hirundo rustica*), nádi tücsökmadár (*Locustella luscinioides*), rozsdás nádiposzáta (*Acrocephalus agricola*), cserregő nádiposzáta (*Acrocephalus scirpaceus*), havasi pityer (*Anthus spinoletta*).

Négy adatkerés kifejezetten egy-egy terület gyűrűzési és/vagy összes megkerülési adataira vonatkozott: Fehértó (Hanság), Rétszilas, Sas-hegy (Budapest), Balaton /csak a következő madárfajok tekintetében: vetési lúd (*Anser fabalis*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), barátaréce (*Aythya ferina*), kontyos réce (*Aythya fuligula*), kerceréce (*Bucephala clangula*), szárcsa (*Fulica atra*)/.

A fenti adatkerések mindösszesen 169.000 rekordot érintettek.

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium 2004 évi célleírányzatából meghirdetett "Zöld Forrás" pályázat révén számos madárvédelmi intézkedést hajtottak végre állami és civil természetvédelmi szervezetek.

Pályázó szervezet	Projekt	Megítelt támogatás
Dunatáj Alapítvány	Madárfajok védelme, élőhelymegőrzés a Böddi-széken (HUKN10001)	18 m Ft
MME - Birdlife Hungary	Országos madárvédelem az elektromos légvezetékek mentén	19,8 m Ft
WWF Magyarország	Hullámtéri rehabilitáció a Közép-Tiszán (HUHN10004)	22,3 m Ft
MME - Birdlife Hungary	A LIFE02NAT/H/8627 számú, Parlasi sas védelem a Kárpát-medencében című LIFE-Nature pályázat önrészenek biztosítása	33,5 m Ft
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	Gyepterületek rehabilitációja és mocsarak védelme az Egyek-Pusztakócsi mocsárrendszer területén (HUHN10002)	22,5 m Ft
Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság	A LIFE4/NAT/HU/000109 számú "A túzok védelme Magyarországon" című LIFE-Nature pályázat önrészenek biztosítása	117 m Ft
Hortobágy Természetvédelmi Egyesület	A LIFENAT/2002/8638 számú pályázat, a hortobágyi Nagy-Vókonyi pusztai és vizes élőhely-rahabilitáció önrészenek biztosítása	26,1 m Ft
Bölcske Önkormányzata	Bölcske, dunai holtág rehabilitáció	22,5 m Ft

3. Publications (including Birds Atlas, reports, web site)

4. Organisation of seminars, conferences, workshops to disseminate results:

Magyarországon 2004 során a következő jelentősebb madártani témájú konferenciák, szakmai találkozók kerültek megrendezésre.

	Időpont	Helyszín	Részvevők száma	Témakör
IBSC 2004 – IV. Nemzetközi Fekete gólya konferencia	2004. IV. 15-18	Dávod-Püspökpuszta	100 fő	A fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) védelmével kapcsolatos tapasztalatok, eredmények.
II. Szatmár Beregi Madarász Napok	2004. V. 4.	Nagyar	50 fő	Madártani előadások, megfigyelési verseny.
VIII. Terepmadarász Találkozó	2004. IX. 2-5.	Hortobágy	160 fő	Madártani előadások, megfigyelési verseny.
XV. Sasriasztó	2004. IX. 10-12	Somogyfajsz	50 fő	Madártani előadások, szakmai programok.
VI. MME Tudományos Ülés	2004. X. 29-31	Debrecen	150 fő	Hazai és nemzetközi madártani kutatási eredmények előadása, megvitatása.
IV. Tatai Vadlúd Sokadalom	2004. XI. 26-28	Tata	1200 fő	Madártani előadások, megfigyelési verseny.

Ezek közül kiemelkedik az MME - Birdlife Hungary, a BITE Baja Ifjúsági Természetvédelmi Egyesület és a Duna-Dráva Nemzeti Park együttműködésében megszervezett IV. Nemzetközi Fekete gólya konferencia, amelynek 20 országból érkezett résztvevői 26 előadást, 21 poszttert és 4 filmet tekinthettek meg.

Az MME Természetvédelmi Tanácsadó Szolgálat (MME TTSz) 2004 évben többek között Kunszentmiklóson, Debrecenben, Ócsán, Tatán tartott tájékoztatókat és képzéseket helyi gazdálkodóknak, falugazdászoknak.

A képzések keretében az Érzékeny Természeti Területek természetvédelmi alapjait, követelményeit, indokait mutatták be a jelenlévőknek. A képzések a kötelező agrár-környezetgazdálkodási képzések részeként kerültek meghirdetésre.

A TTSz széleskörű képzési programot dolgozott ki a Natura 2000 témakör vonatkozásában és a vidékfejlesztési és természetvédelmi kezelési kérdések témakörében is.

5. Others:

4.2 / Education, information and communication in relation to bird protection

(including training, awareness raising, partnership, etc. on the need to protect birds and habitats).

Madárvédelemmel kapcsolatos képzéseket és közönségtájékoztatással, szemléletformálással kapcsolatos tevékenységeket elsősorban a madárvédelemmel foglalkozó társadalmi szervezetek, ezen belül is hangsúlyosan az 1974-ben alapított, ma már több ezer tagot számláló Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME - Birdlife Hungary) végzett.

A Natura 2000 program keretében az év folyamán egy vándorkiállítás keretében tekinthették meg az érdeklődők a főbb madárvédelmi törekvéseket és eredményeket. A kiállítás közel 50 településen volt látható több-kevesebb ideig.

További szemléletformáló és tömegtájékoztató rendezvények, intézkedések:

“Az áram ára” kampány

A célzott adatgyűjtés érdekében novemberben országos elektromos oszlop felmérés volt, melyben 86 önkéntes vett részt. Az adatok birtokában decemberben „Az áram ára” címmel sajtókampány zajlott le a környezetvédelmi és vízügyi miniszter részvételével. A kampány zárásaként összeállt egy szakanyag, ami tartalmazza a megoldási lehetőségeket. Ezt sajtótájékoztató keretén belül átadták a Környezetvédelmi és

Vízügyi Minisztérium részéről Dr. Persányi Miklós miniszter úrnak, a Gazdasági Minisztérium helyettes államtitkárának, Hatvani György úrnak és az ELMŰ–ÉMÁSZ képviselőinek.

“Az év madara” kampány

2004 a rozsdafarkúak (*Phoenicurus* spp.) védelmének éve volt. Az MME honlapján bemutatásra kerültek a hazai rozsdafarkú fajok, ill. a házi rozsdafarkú (*Phoenicurus ochrurus*) hangja letölthető volt.

Tájékoztató matrica és kártyanaptár készült, odútelepítési akció is volt. Emellett sajtóhírek, cikkek jelentek meg, interjúk készültek.

Madárbarát kert program

A két éve indított programra folyamatos a jelentkezés, az intézmények és a magánszemélyek részéről egyaránt. 2004 év végére közel 2600 regisztrált tag volt, közülük 1164-en kapták meg a madárbarát kert táblát. A környezetvédelmi és vízügyi miniszter támogatásának köszönhetően 150 óvoda regisztrálta magát programunkban, akik a madárbarát feltételek kialakításához szükséges egységcsomagot is kaptak.

Madarász ovi, Madarász sulis, előadások

Az MME tagjai országosan 86 Madarász ovi és 20 Madarász sulis keretében közel 1000 foglalkozást tartottak, amelyeken 2000 gyerek vett részt. A rendszeres foglalkozások mellett nagyon sok felkérést kaptak különböző előadások megtartására. 2004-ben az előadások száma elérte az ötszázat, a résztvevők pedig meghaladta a tízezret.

Táborok

2004-ben az MME 15 tábort szervezett (helyszínenként több turnusban) amelyeken összesen 3650 táborozó vett részt.

Madármegfigyelő Napok

2004. október 2-3-án kerültek megrendezésre a Nemzetközi Madármegfigyelő Napok. Az érdeklődők madarász túrákon, előadásokon, gyűjteményi bemutatókon vehettek részt. A rendezvény egyben verseny is az országok között.

Magyarország a helyszínek számát tekintve az első (193 db), a résztvevők szempontjából a második (3671 fő), a látott madarak tekintetében pedig a harmadik helyen (580 896 pd) végzett.

Madarak és Fák Napja

A Madarak és Fák Napja Országos Verseny megrendezése mellett az ország több pontján szerveztek e nap kapcsán programokat. Az országos vetélkedőbe több mint 500 csapat nevezett be.

Közönségszolgálat

Folyamatosan működött az MME közönségszolgálat, amelyet e-mailen keresztül és egy kedvezményesen hívható kék szám segítségével is el lehetett érni az év folyamán.

Natura 2000 program

Az MME Természetvédelmi Tanácsadó Szolgálat (MME TTSz) 2004 évben számos sajtótájékoztatót és egy sajtókirándulást tartott, illetve sajtónyilatkozatot adott ki az agrár-környezetgazdálkodási programok, kifejezetten az Érzékeny Természeti Területek és a Natura 2000 programok finanszírozása és népszerűsítése érdekében.

Balogh Edit & Tamás Enikő (szerk.): 4. Nemzetközi Fekete Gólya (*Ciconia nigra*) Konferencia. Dávod-Püspökpuszta, Magyarország, 2004. április 15-18. Absztrakt kötet. MME; BITE-Baja Ifjúsági Természetvédelmi Egyesület; Duna-Dráva NP. , 2004

Béltekin & Gál Anikó & Kovács András (szerk.): A Magyarországon Vadászható Madárfajok Fenntartható Hasznosítási Programjának végrehajtási terve. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, 2004

Böhm András: Úszó- és gázlómadarak. A Kárpát-medence vadrécei, sirályai, gémféléi, továbbá más úszó- és gázlómadarai. Élővilág Könyvtár. Kossuth Kiadó, 2004

Ecsedi Zoltán (szerk.): A Hortobágy madárvilága. Hortobágy Természetvédelmi Egyesület; Winter Fair, 2004

Batáry Péter: A fészekaljpredáció szegélyhatásának vizsgálata. Doktori (PhD) értekezés. Debreceni Egyetem, Természettudományi Kar, 2004

Juhász Lajos (szerk.): Nyírségi erdők odulakó madárközösségeinek és védett rágcsálók populációinak ökológiai állapotfelvétele. Kutatási zárójelentés. Debreceni Egyetem, Agrártudományi Centrum, Természetvédelmi Állattani és Vadgazdálkodási Tanszék

Horváth Márton: A parlagisas (*Aquila heliaca*) természetvédelmi kutatása Északkelet-Magyarországon. Hiánypótlás projektzáró-jelentéshez. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Parlagisas-védelmi Munkacsoport, 2004

Demeter Iván (szerk.) & Bagyura János & Lovászi Péter & Nagy Károly & Kovács András & Horváth Márton: Középfeszültségű szabadvezetékek és madárpusztulás Magyarországon. Tapasztalatok, természetvédelmi követelmények és javaslatok. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, 2004

Bagyura János: Fokozottan védett ragadozó madarak és baglyok vizsgálata. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, 2004

A Magyar Vizivad Monitoring adatbázisa, 2003/2004. Nyugat-Magyarországi Egyetem, Vadgazdálkodási Intézet, Magyar Vizivad Kutató Csoport, 2004

Podmaniczky László (szerk.): Az ÉTT rendszer értékelése és továbbfejlesztési irányvonalainak kijelölése. SzIE, Környezetgazd. Intézet, Gödöllő, 2004

Végvári Zsolt (szerk.): Kutatási jelentés „A legeltetés különböző élőlénycsoportokra gyakorolt hatásának vizsgálata a hortobágyi szikes pusztákon” című kutatási pályázat eredményeiről. Debrecen, 2004

Báldi András: Area requirements of passerine birds in the reed archipelago of Lake Velence, Hungary. *Acta zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae*: 50. (1) 2004. p.1-8

Torda Gergely & Liker András & Barta Zoltán: Dominance hierarchy and status signalling in captive tree sparrow (*Passer montanus*) flocks. *Acta zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae*: 50. (1) 2004. p.35-44

Lovászi Péter: A fehér gólya (*Ciconia ciconia*) helyzete Magyarországon 1941-2002 között. *Aquila*: 111. 2004. p.11-18

Albert László & Hajtó Lajos & Szinai Péter: Status of the Mute Swan (*Cygnus olor*) in Hungary at the beginning of the 21th century = A bütykös hattyú (*Cygnus olor*) helyzete Magyarországon az ezredforduló tájékán. *Aquila*: 111. 2004. p.19-41

Kotymán László: A rétisas (*Haliaeetus albicilla*) állománymozgalma és védelme Csongrád megyében 1990-2003 között. *Aquila*: 111. 2004. p.43-57

- Kiss János: A haris (*Crex crex*) állományvizsgálata Baranya megyében. *Aquila*: 111. 2004. p.59-74
- Fehér Emma & Fehér Csaba Endre: A gyöngybagoly (*Tyto alba*) táplálékösszetételének éven belüli változása. *Aquila*: 111. 2004. p.81-87
- Oláh János, ifj. & Vasas András: A réti fülesbagoly (*Asio flammeus*) fészkelési inváziója Magyarországon 2002-ben. *Aquila*: 111. 2004. p.89-96
- Hegyi Zoltán: Gyurgyalagok (*Merops apiaster*) kolóniaméretének változása tavaszi vonulásuk alatt a mediterrán régióban mért időjárás függvényében. *Aquila*: 111. 2004. p.97-103
- Gyurác József & Bank László & Horváth Gábor: Studies on the population and migration dynamics of five reed warbler species in a south Hungarian reed bed. *Aquila*: 111. 2004. p.105-129
- Kovács Gábor: Bütykös hattyúk (*Cygnus olor*) és úszórécefajok (*Anas spp*) kommenzalizmusa. *Aquila*: 111. 2004. p.195
- Fenyősi László - Horváth Zoltán: Csörgő réce (*Anas crecca*) újabb fészkelése a barcsi borókásban. *Aquila*: 111. 2004. p.196
- Puskás László - Szél Antal - Bagyura János: Uhu (*Bubo bubo*) és szirti sas (*Aquila chrysaetos*) sikertelen költési kísérlete Békés megyében. *Aquila*: 111. 2004. p.200-202
- Andrési Pál: Kormos légykapó (*Ficedula hypoleuca*) és örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) költése a Dél-Alföldön. *Aquila*: 111. 2004. p.203-204
- Gaál Márta & Schmidtke, J. & Rasch, D. & Schmidt K.: Simulation experiments to evaluate the robustness of the construction of monitoring networks. *Applied Ecology and Environmental Research*: 2. (2) 2004. p.59-72
- Barbácsy Zoltán: Fehér gólya (*Ciconia ciconia*) védelem Vas megyében, 2004. *Cinege*: 9. 2004. p.9-10
- Gruber Ágnes: A gyurgyalag (*Merops apiaster*) és a partifecske (*Riparia riparia*) fészkelőtelepeinek helyzete Vas megyében, 2004. *Cinege*: 9. 2004. p.10-13
- Németh Csaba & Horváth Jenő & Mesterházy Attila: A Rába folyó Csörötnek és Rábagyarmat közti szakaszán megvalósítandó ártéri élőhely-rekonstrukció tervezési munkálatai. *Cinege*: 9. 2004. p.18-20
- Gyurác József: A szélerőművek madárvédelmi vonatkozásai. *Cinege*: 9. 2004. p.20-20
- Bánhidi Péter - Gyurác József: Madármonitoring programok a Tömördi Madárvártán 2004-ben. *Cinege*: 9. 2004. p.22-26
- Kiss János: Madárfaunisztikai megfigyelések Vas megyében, 2004. *Cinege*: 9. 2004. p.28-30
- Aczél Gergely: A Marcal-medence madárvilága. *Cinege*: 9. 2004. p.34-37
- Fehér István: Adatok a Répce-sík madárvilágához. *Cinege*: 9. 2004. p.37-39
- Bartha Dénes: A tájhasználat hatása az Őrség erdeire és termőhelyeikre. *Tájökológiai Lapok*: 2. (1) 2004. p.1-12

- Skutai Julianna: Érzékeny természeti területek információs és ellenőrzési rendszerének kialakítása. Tájökológiai Lapok: 2. (1) 2004. p.35-48
- Németh Nóra: Vizes élőhelyek (wetland) szerepe a tájban és hasznosításuk a szennyvíztisztításban. Tájökológiai Lapok: 2. (1) 2004. p.49-63
- Kállai Szabolcs: Áttekintés és ökológiai célú vízpótlás javaslat a Tóvár Tájvédelmi Körzet területén. Tájökológiai Lapok: 2. (2) 2004. p.211-218
- Szabó Mária & Timár Gábor & Győri Hilda: A csicsói holtág (Alsó-Csallóköz) kialakulása és fejlődése - A tájhasználat és a vizes élőhelyek változásai. Tájökológiai Lapok: 2. (2) 2004. p.267-286
- Tóth Zoltán: A Kerca-patak melléki rétek (Kercaszomor, Belső-Órség) jelene és múltja. (Esettanulmány természetvédelmi célú kezelések megalapozásához). Tájökológiai Lapok: 2. (2) 2004. p.313-339
- Bajor Zoltán: A Tétényi-fennsík madárfaunájának felmérése 2003-2004-ben. Tájökológiai Lapok: 2. (2) 2004. p.365-370
- Jordán Ferenc & Báldi András & Orci Kirill Márk & Rácz István & Varga Zoltán: Kritikus élőhelyfoltok azonosítási lehetőségei - egy esettanulmány. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.31-38
- Báldi András & Vörös Judit: A fajszám-terület összefüggés használhatóságának korlátai a fajgazdagság becslésére. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.39-44
- Boldogh Sándor: Fajvédelmi programok tervezése, esernyő- és zászlóshajó-fajok védelme. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.45-53
- Deák József Áron: Aktuális és tájtörténeti élőhelytérképezés Csongrád környékén. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.93-105
- Márkus Ferenc: Gerinces állatfajok visszatelepítésének természetrajza Magyarországon 1970-től napjainkig. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.359-369
- Bajomi Bálint: A kékcsőrű réce (*Oxyura leucocephala*) sikertelen visszatelepítéséből levonható tanulságok. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.429-437
- Báldi András & Nagy Károly & Hanyus Erik: Madárfajok előfordulásának modellezése a Fontos Madárélőhelyek és a CORINE Felszínborítás 50 000 alapján - előzetes eredmények. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.439-447
- Báldi András & Verhulst, Jort & Kleijn, David: Eltérő intenzitással kezelt agrárterületek madárközösségeinek összehasonlítása. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.449-455
- Barta Zoltán & Béres László: Vörös vércse (*Falco tinnunculus*) telepítési kísérletek a Bakony térségében. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.457-464
- Csörgő Tibor & Karcza Zsolt & Halmos Gergő: Énekesmadarak monitorozása az Ócsai Tájvédelmi Körzetben. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.465-472
- Fuisz Tibor István & Zölei Anikó: Az erdőtelepítés hatása a tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*) fészkelési sikerére és denzitására.

Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.473-480

Gyurácz József & Nagy Károly & Bagdi Antal & Hadarics Tibor & Ragats Zsófia: A gyurgyalag (*Merops apiaster*) monitorozása és védelmi helyzete Magyarországon, 1997-2001. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.481-489

Horváth Győző & Molnár Dániel & Nagy Tibor & Baksza Ildikó & Németh Tamás: A gyöngybagoly (*Tyto alba*) költési paramétereinek és táplálék-összetételének vizsgálata a költőhelyek tájmintázatának elemzése alapján. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.491-499

Jávor Benedek & Jordán Ferenc & Török János: A feketeterigó (*Turdus merula*) táplálkozási különbségei egy erdei és egy gyümölcsös habitatban - hálózati perspektívából. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.501-510

Kalocsa Béla & Tamás Enikő: A fekete gólya (*Ciconia nigra*) védelme. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.511-516

Mátics Róbert: A gyöngybagoly (*Tyto alba*) természetes és nem természetes mortalitása: nő az utakon történő pusztulás jelentősége. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.517-524

Szitta Tamás & Bagyura János & Demeter Iván: Fokozottan védett madárfajok költőállományának növelése mesterséges fészkek kihelyezésével Északkelet-Magyarországon. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.525-533

Tamás Enikő & Kalocsa Béla: A fekete gólya (*Ciconia nigra*) hullámtéri élőhelyeinek problémái. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.535-540

Tóth László: A hamvas rétihéja (*Circus pygargus* Linnaeus, 1758) elterjedése, állomány nagysága és védelme a múltban és napjainkban Magyarországon. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.541-549

Tóth László & Palatitz Péter & Bera Márta: A predáció szerepe egy talajon fészkelő ragadozómadár-faj reprodukciójában. Természetvédelmi Közlemények: 11. 2004. p.551-557

5. TEXTS OF THE MAIN PROVISIONS OF NATIONAL LAW ADOPTED IN THE FIELD GOVERNED BY THE DIRECTIVE (ART. 18).

6. OTHER COMPLEMENTARY INFORMATION RELEVANT TO THE CONSERVATION OF WILD BIRDS